

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır!

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 27 SAYI: 155 Mart-Nisan 2017

*Coup de tête'den
Coup d'état'ya*

16-17 Nisan
Ne Olacak Bu Memleketin Hali?

Demokrasi ve
Hukuk Devleti

“Kuvvetler Ayrılığı”,
Anayasa ve Sınıf Mücadelesi

Ömür Karamollaoğlu
Mehmet Yıldırım
Nihat Kurban
Süleyman Aydemir
Cemalettin Dövençi

Kızıldere ve On'lar

2007 yılında yapılan anayasa referandumuyla başlayan ve bugün 16 Nisan referandumuna kadar uzanan sürecin genel bir irdelemesi.

3

*COUP DE TÊTE'DEN
COUP D'ÉTAT'YA*

16 Nisan referandumunun olası iki sonucu üzerine bir değerlendirme.

8

16-17 NİSAN
NE OLACAK
BU MEMLEKETİN HALİ?

Demokrasi, hukuk ve hukukun üstünlüğü söylemleri altında yürütülen hukuksuzluk üzerine bir irdeleme.

13

DEMOKRASİ VE
HUKUK DEVLETİ

Burjuvazinin feodalizme karşı mücadele döneminde ortaya çıkan "kuvvetler ayrılığı" ilkesinin tarihi gelişimi.

18

"KUVVETLER AYRILIĞI",
ANAYASA VE
SINIF MÜCADELESİ

Ve yanındaki kanlı başı
omzuna
değince,
ona sıra gelince
sayısını saydı...
Söz istemez
Yaşlı göz istemez
Çelenk melenk lazım değil
Susun
Sıra Neferi Uyusun...

23

24

25

ÖMÜR KARAMOLLAOĞLU
MEHMET YILDIRIM
NİHAT KURBAN
SÜLEYMAN AYDEMİR
CEMALETTİN DÜVENCİ

KIZILDERE
VE ON'LAR

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU: Sezai Görür

Yazışma Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.de>

(Bu siteler, Türkiye'de özel yetkili mahkeme kararlarıyla erişime kapatılmıştır.)

Coup de tête'den Coup d'état'ya

*“Fransa her şeyden önce huzur istiyor. ... Yalnızca yeminime bağlı olarak, onun bana çizdiği dar sınırlar içinde kalacağım. Halkın seçtiği ve gücünü sadece halka borçlu olan ben, her zaman onun yasal olarak ifadesini bulan iradesine boyun eğeceğim. Eğer siz, bu çalışma dönemi içinde, anayasanın yeniden gözden geçirilmesine karar verirseniz, bir Kurucu Meclis, yasama gücünün durumunu düzenleyecektir. Yok böyle bir karar vermezseniz, halk, 1852’de kendi kararını görkemle ilan edecektir. Ama gelecekteki çözümler ne olursa olsun, ihtirasın, baskın yapmanın ya da zorun, büyük bir ulusun kaderini belirlemesine hiç bir zaman izin verilmeyeceği konusunda anlaşalım... Benim her şeyden önce dikkatimi gerektiren şey, 1852’de Fransa’yı kimin yöneteceği sorunu değildir, zamanımı, önümüzdeki dönemin çalkantısız, kargaşasız geçmesi için kullanmaktır. İçtenlikle açtım yüreğimi size: benim açık yürekliliğime güveninizle, benim iyi niyetime, işbirliğinizle karşılık vereceksiniz, gerisi Tanrıdan.” (Louis Bonaparte, Akt. Karl Marks, *Louis Bonaparte’in 18 Brumaire’i*)*

Herkesin çok iyi bildiği bir tekerleme vardır: “Tarih”i “tekerrür” diye tarif ediyorlar; hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?

Mehmet Akif’in tarihten ders alınmasına ilişkin bu sözleri, çoğu zaman Marks’ın *18 Brumaire*’de söylediği şu sözlerle tamamlanır: “Hegel, bir yerde, şöyle bir gözlemde bulunur: Bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir. Hegel eklemeyi unutmuş: birinci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak.”

Bu sözlerle tarihte, yani geçmişte yaşananlardan “dersler” çıkartılması gerektiği belleklere kazanmıştır.

16 Nisan “referandum” ya da “halkoylaması” sürecinde, yer yer bu “tarihten ders çıkarma”ya göndermeler yapılmaya çalışılmışsa da, hangi tarihsel olaydan hangi ders alınacağı pek bilinemez olduğundan fazlaca önemsenmemiştir. Yine de “sol muhabbetler”de bu sözler yinelenmeyi sürdürüp gitmiştir.

Baştan belirtelim ki, “yaşanılan süreç”, neresinden ele alınırsa alınsın herhangi bir tarihsel olayın “tekerrür”ü ya da “yinelenmesi” değildir.

Recep Tayyip Erdoğan’ın yükselişi ve evrimi ile Louis Bonaparte arasında kurulmaya çalışılan tüm “benzeşimler”, iyi bir “muhabbet” konusu olabilmişse de, “ders” açısından hiçbir yere oturtulmaz. Her ikisi arasındaki “benzeşim”, sadece toplumsal, özellikle de sınıfsal açıdan (o da belli ölçüde) benzeşimdir. Yakından bakıldığında Louis Bonaparte’in yükselişi ve kendisini imparator ilan edişi (*coup d’état*), dönemin Fransasındaki sınıfsal durumla ilgilidir. Doğal olarak Recep Tayyip Erdoğan’ın yükselişi ve evrimi de Türkiye toplumunun sınıfsal durumuyla ilgilidir.

Louis Bonaparte, “10 Aralık Derneği” aracılığıyla *lumpen proletaryayı* örgütlemiş, günümüzün kavramlarıyla, kendi “milis gücü” haline getirmiştir. Recep Tayyip Erdoğan

ğan ise, “Osmanlı Ocakları” adı altında oluşturduğu “milis gücü”yle iç savaş hazırlıklarına girişmiştir.

Louis Bonaparte “sosyaller”le dönemin ordusunu satın alırken, Recep Tayyip Erdoğan Fethullahçılar aracılığıyla orduyu ele geçirmiş ve kendine yararlı olabilecek tasfiyeleri gerçekleştirmiştir.

Louis Bonaparte’ın kitlesel tabanı küçük köylüler* olurken, Recep Tayyip Erdoğan’ın kitlesel tabanı da küçük köylülerdir.

Louis Bonaparte’ın küçük köylüleri, feodalizmden kapitalizme geçen Fransa’nın köylüleridir; Recep Tayyip Erdoğan’ın küçük köylüleri ise, yukardan aşağıya geliştirilen

* “Küçük köylüler, üyelerinin hepsi aynı koşullar içinde yaşayan ama birbirleriyle gerçek ilişkilerle birleşmemiş bulunan muazzam bir kitle meydana getirir. Onların üretim tarzları, onları, karşılıklı ilişkiler kurmaya götüreceği yerde, birbirlerinden ayırır. Küçük köylülerin bu tecrit edilmiş durumu, Fransa’da ulaşım araçlarının kötü durumu ve köylülerin yoksulluğu yüzünden daha da ağırlaşır. Küçük bir tarlanın işletilmesi, hiç bir işbölümüne, hiç bir bilimsel yöntem kullanılmasına elvermez, bu bakımdan da, hiç bir gelişim çeşitliliğine, hiç bir yetenek değişikliğine, toplumsal ilişkilerde hiç bir zenginliğe elverişli değildir. Köylü ailelerinin herbiri, hemen hemen tamamıyla kendi kendisine yeter, tükettiğinin en büyük bölümünü doğrudan doğruya kendisi üretir, böylece geçim araçlarını, toplumla bir değiş-tokuştan çok doğa ile yaptığı değişim yoluyla sağlar. Tarla, köylü, ailesi; onun yanında bir başka tarla, bir başka köylü ve bir başka aile. Bu ailelerden belli bir miktarı bir köy meydana getirir, belli bir miktar köy de bir idari birimi oluşturur. Böylece, Fransız ulusunun büyük kitlesi, aynı cinsten büyüküklerin basit bir toplamı ile, hemen hemen patates dolu bir çuvalın bir çuval patates meydana getirmesi gibi, aynı biçimden oluşmuştur. Milyonlarca köylü ailesi, onları birbirlerinden ayıran ve onların yaşayış tarzlarını, onların çıkarlarını ve onların kültürlerini toplumun öteki sınıflarınkilerle karşı karşıya getiren ekonomik koşullar içinde yaşadıkları ölçüde, bir sınıf meydana getirirler. Ama, küçük köylüler arasında ancak yerel, yani yaşadıkları yerden ileri gelen bir bağ olduğu ve onların çıkarlarının benzeşmesi onlar arasında hiç bir ortaklık, hiç bir ulusal bağ, hiç bir siyasal örgütlenme yaratmadığı ölçüde de bir sınıf meydana getirmezler. Bunun içindir ki, onlar, kendi sınıf çıkarlarını kendi adlarına, ister bir parlamentonun aracılığı ile, ister bir meclisin aracılığı ile savunacak durumda değildirler. Onlar, kendi kendilerini temsil edemezler, temsil edilmek zorundadırlar. Onların temsilcileri, onlara, aynı zamanda, kendilerini öteki sınıflara karşı koruyan ve onlara yukarıdan yağmuru ve güneş ışığını gönderen efendileri gibi, üstün bir yetkili gibi, mutlak bir hükümet gücü gibi görünmelidir. Şu halde, küçük toprak sahibi köylülerin politik etkisi, en yüce ifadesini, toplumun **yürütme gücüne** bağımlılığında bulur.” (abç) Marks, *Louis Bonaparte’in 18 Brumaire’i*)

bir kapitalizme eklenmeye çalışılan, feodalizmden tümüyle kurtulamamış köylülerdir.

Louis Bonaparte’ın küçük köylüleri, Napolyon Bonaparte dönemine (imparatorluğa) özlem duyarken; Recep Tayyip Erdoğan’ın köylüleri ise, islamcı-milliyetçi söylemlerle Osmanlı dönemine özlem duyar hale getirilmiştir.

Louis Bonaparte, Fransız Ulusal Meclisi karşısında tek adama (imparator) dayanan yürütmenin güçlendirilmesini sağlarken, Recep Tayyip Erdoğan da, TBMM karşısında tek adama (kendisine) bağlanmış bir mutlak yürütme gücünü temsil etmektedir.

Bu ve buna benzer “benzeşimler”, bir başka tarihsel olayla/olaylarla da kurulabilecek benzeşimlerdir.

Örneğin, Almanya’da Nazi’lerin iktidara gelişi ve yükselişi ile AKP’nin iktidar oluşu ve yükselişi arasında bir dizi benzeşimler kurulabilir. Aynı biçimde İtalya’da Mussolini’nin iktidar oluşu ve yükselişi ile Recep Tayyip Erdoğan arasında “benzeşimler” ortaya konulabilir. Hatta tarihin çok daha eskilerine gidilerek Jul Sezar ile Recep Tayyip Erdoğan arasında “benzeşim” oluşturulabilir.

Bu yoldan gidildiğinde, zorunlu ve kaçınılmaz olarak, Marks-Engels’in “Bonapartizm”ine (bir yere kadar Gramsci’nin “Sezarizm”ine**) ulaşılır. Bu bile “tarihten ders alma”ya ilişkin tekerlemelerin ne kadar yanlış sonuçlara ulaştırabileceğini açıkça gösterir.

Bilinebileceği gibi, Engels “*Bonapartizm*”i şöyle tanımlar:

“Devlet, sınıf karşıtlıklarını frenleme gereksinmesinden doğduğuna, ama aynı zamanda, bu sınıfların çatışması ortasında doğduğuna göre, kural olarak en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen olan, ve bunun sayesinde, siyasal bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sı-

** “Sezarizm, içinde mücadelede bulunan güçlerin yıkım halinde dengeye geldiği, mücadelenin devamı halinde sonuçta karşılıklı yok olmadan kaçınmayacakları için iki tarafın da birbirleriyle dengeye geldiği bir durumu dile getirdiği söylenebilir.” Gramsci, *Modern Prens*, s. 102)

nifin devletidir. İşte bundan ötürüdür ki, antik devlet, her şeyden önce, köleleri boyunduruk altında tutmak için, köle sahiplerinin devletiydi: tıpkı feodal devletin, serf ve angaryacı köylüleri boyunduruk altında tutmak için soyluların organı, ve modern temsili devletin de ücretli emeğin sermaye tarafından sömürülmesi aleti olması gibi. Bununla birlikte, istisnai olarak savaşım durumundaki sınıfların denge tutmaya çok yaklaştıkları öyle bazı dönemler olur ki, devlet gücü sözde aracı olarak, bir zaman için, bu sınıflara karşı belirli bir bağımsızlık durumunu korur. 17. ve 18. yüzyıl mutlak krallıkları soyluluk ile burjuvazi arasındaki dengeyi böyle kurdu; I. ve özellikle II. Fransız İmparatorluğu'nun proletaryaya karşı burjuvaziyi, burjuvaziye karşı da proletaryayı kullanan Bonapartçılığı, bu sınıflar karşısındaki bağımsız durumunu böyle korudu. Bu konuda, egemen olanlarla baskı altında tutulanların aynı derecede komik bir figür oluşturdukları yeni örnek, Bismarck ulusunun yeni Alman İmparatorluğudur: burada, terazinin bir kefesine kapitalistler, bir kefesine de emekçiler konmuş ve ikisinin sırtından da, ahlaksız Prusyalı toprak ağalarına çıkar sağlanmıştı.*

Görüldüğü gibi, “Bonapartizm” (özellikle II. Fransız İmparatorluğu'nun), en yalın biçimde, “savaşım durumundaki sınıfların denge tutmaya çok yaklaştıkları” “bazı dönemlerde... devlet gücü sözde aracı olarak, bir zaman için, bu sınıflara karşı belirli bir bağımsızlığı”nı koruduğu durumdur. Buradan bakıldığında, Recep Tayyip Erdoğan iktidarının “Bonapartizm”le uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bu da tüm “benzeşimler”in temelsiz olduğunu kanıtlar.

Ama amaç ya da niyet tarihsel olaylardan *dersler* çıkartmaksa, öncelikle “benzeşimler”den uzak durmak gerekir. Özellikle de Marks'ın Hegel'e gönderme yaparak söylediği “Bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir... birin-

ci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak.” sözleri olmadık yerde ve olmadık işlerde yinelemekten uzak durmak.

Ancak politikada aymazlıklar ve sapkınlıklar tüm bu “benzeşimler”in dışındadır.

Yakından bakıldığında, bir tarihsel dönemde ortaya çıkan tüm politikalar, hemen her zaman sınıfsal bir temele sahiptir. Dolayısıyla dünyanın herhangi bir yerinde ve herhangi bir dönemde bir sınıfa ilişkin politikalar bir başka yerde ve dönemde birbiriyle benzeşirler. Bu benzeşimin nedeni, politikalarda değil, bu politikaların temsil ettiği sınıfların benzeşimidir.

Evet, Louis Bonaparte'ın iktidarı, 1848 devrimlerinin ardından gelen bir *coup d'état*'nın, bir hükümet darbesinin ürünüdür. Bu darbe sürecinde izlenen yol, o dönemdeki Fransız Ulusal Meclis'inde temsil edilen sınıfların politik tutumlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Özellikle kent küçük-burjuvazisinin “demokrat” ve “liberal” kesimlerinin ikircikliği, 1848 devrimlerinden duydukları korku tarafından biçimlendirilmiştir. Bu nedenle de, Louis Bonaparte'ın darbesi, herhangi bir “askeri darbe” türünden devlet iktidarına ordunun el koymasıyla gerçekleştirilmemiştir.

Louis Bonaparte, 1848 devrimlerinin yenilgisinin ardından yapılan 10 Aralık 1848 cumhurbaşkanı seçimlerinden 2 Aralık 1851 yılındaki hükümet darbesine kadar geçen sürede sınıfsal çelişkileri kullanarak Ulusal Meclisi adım adım etkisizleştirmiştir. Marks'ın deyişiyle, 1848 Şubatının *coup de main*'ine** 1851 Aralığının *coup de tête*'i*** karşılık verilmiştir. “Kolay kazanılan kolay yitirilir.”

Burada esas olan, Louis Bonaparte'ın cumhurbaşkanı seçildikten sonra mutlak iktidara kadar geçen üç yıllık süre içinde yapılan politik oyunlar (Marks bunlara “hokkabazlık” demektedir), Ulusal Meclis'teki değişik sınıf temsilcilerinin etkisizleştirilmesi ve her seferinde kendi mutlak iktidara giden yolu açan “yasal değişiklikler” gerçekleştirmiş olmasıdır.

Bu yönden bakıldığında, Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidara gelişi ve yükselişi yıllarında (ki on beş yıllık bir süreçtir) yaşanan siyasal olaylar sınıfsal nitelikleriyle çok açık-

* Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*.

** Ani darbe.

*** Kafa darbesi, yukardan darbe.

tır.

Bunun en tipik örneği, Nisan-Temmuz 2007 arasında yaşanan siyasal olaylar ve cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin 21 Ekim 2007 anayasa referandumudur.

Anımsanacağı gibi, Nisan-Temmuz 2007 döneminde, bir yandan (14 Nisan'da başlayan) "Cumhuriyet Mitingleri" yapılırken, diğer yandan 27 Nisan akşamı ünlü "e-muhıra" yayınlanmıştır. Ardından görev süresi biten Ahmet Necdet Sezer'in yerine "yeni cumhurbaşkanı" seçiminin "367 krizi"yle kesintiye uğraması ve bunu "aşmak" için MHP'nin devreye girerek "krizi" çözmesi gelmiştir.

"Çözüm", daha doğru ifadeyle, AKP ve MHP arasında varılan "mutabakat" çerçevesinde cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesini öngören anayasa değişikliği ile bulunmuştur. Ve aynı anda genel seçimlerin erkene alınmasına karar verilmiş ve 22 Temmuz 2007'de seçimler yapılmıştır.

22 Temmuz seçimlerine %84,25 oranında yüksek bir katılım olmuş, AKP oyların %46,58'ini alarak anayasa değişikliği için gerekli çoğunluğa (341) ulaşmıştır. Seçimde CHP'nin oyları %20,88 olurken, MHP oyların %14,27'sini alabilmiştir.

"Yeni meclis" 28 Ağustos'ta mevcut anayasaya uygun olarak cumhurbaşkanını (A. Gül) seçmiştir.

Bir yandan cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin anayasa değişikliği gündemdeyken, diğer yandan mevcut anayasaya hükmüne uygun olarak cumhurbaşkanı seçilmiştir. Böylece "cumhurbaşkanlığı sorunu" çözülmüştür. Çözülmeyen, daha tam ifadeyle, gündemde kalan ise cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin anayasa değişikliğidir.

Sonuçta, cumhurbaşkanı seçilmiş olmakla birlikte referandum "takvimi" işlemiş ve 21 Ekim 2007'de referandum yapılmıştır.

Seçmen sayısı	42.690.252	
Kullanılan oy	28.819.319	
Katılım oranı	%67,51	
Evet	19.422.714	%68,95
Hayır	8.744.947	%31,05

Böylece referanduma katılım oranı, 22 Temmuz seçimlerine göre, 16,74 puan azalmıştır. 22 Temmuz seçimlerine göre yaklaşık 7 milyon seçmen referandumda sandığa gitmemiştir. Ama cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin anayasa değişikliği kabul edilip yürürlüğe girmiştir.

Burada ortaya çıkan "manzara-i umumiye", "zaten cumhurbaşkanı meclis tarafından seçildi" kayıtsızlığı ve anayasa değişikliğinin "bir biçimde kadük olduğu" sanısıdır. Diğer bir ifadeyle, AKP'li seçmenler dışında hiç kimse referandumu önemsememiştir. Bunun temelinde yatan ise, CHP'nin kayıtsızlığı ile MHP'nin "söz konusu vatansa geresi teferruatır" türünden "hassasiyeti"dir.

Sonuçta 21 Ekim 2007 referandumunu unutulup gitmiştir. Ta ki, 2014 yılında "11. cumhurbaşkanı" A. Gül'ün görev süresinin sonuna gelene kadar.

Ağırlıklı olarak kent küçük-burjuvazisinin partisi olarak CHP, bu sınıfın özelliğine uygun olarak tüm zamanı referandumu unutarak geçirmiştir. Ne anayasa değişikliğini ortadan kaldırmak için girişimde bulunmuştur, ne de kaçınılmaz hale gelen cumhurbaşkanlığı seçimine hazırlanmıştır. Sonuçta, MHP'nin "önerdiği" Ekmelettin İhsanoğlu'yla 2014 cumhurbaşkanlığı seçimine gitmek zorunda kalmıştır.

Bunun tam karşılığı, kayıtsızlık ve politikasızlıktan öte "anı yaşama", daha bildik ifadeyle, "soyut gelecek için somut bugünden vazgeçmeme" tutumudur. Bu da kent küçük-burjuvazisinin sınıfsal niteliğiyle uyum içindedir.

Oysa cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin anayasa değişikliği konusunda *Kurtuluş Cephesi*'nin Eylül-Ekim 2007 tarihli 99. sayısında yayınlanan "*Unutulmuş Referandum, Tayyip-Bonaparte'in 'Coup de Tête'si'*" başlıklı yazımızda şunları söyledik:

"Her an, her şeyin olabileceği; neyin, neden olduğunun önemsenmediği; ilerici, demokrat, yurtsever ve devrimci insanların 'bozgun' havası içinde 'bu ülke benim için bitti artık'larla kendilerini teselli etmeye çalıştıkları bir ülkede, 'sanal muhıra' gölgesinde, Erkan Mumcu operasyonu ile yapılan anayasa değişikliği için 'halk oylaması' (referandum) sesiz sedasız 21 Ekim gününü bekliyor.

Mayıs ayında cumhurbaşkanı seçemediği için ‘anayasa gereği’ fesh olması gereken meclisin ‘çoğunluğunun’, ‘cumhurbaşkanı halk seçsin’ demagojisiyle ‘son dakika golü’ atarak gerçekleştirdiği ‘anayasa değişikliği’ için referandum (halk oylaması) birkaç hafta kalmasına karşın, neyin referandumu yapılacağı dahi bilinmemektedir.

Ne denli unutulmuş, ne denli bilinmez, ne denli önemsenmez olursa olsun, 21 Ekim günü ‘Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesini de öngören Anayasa değişikliği paketi için halk oylaması yapılacaktır.

Bu unutulmuşluk havası içinde referanduma günler kalmışken, ‘anayasa değişikliği’nin nasıl yapıldığı, kimin kime ‘gol attığı’nın da anlamı kalmamıştır. ‘Kuvvetler ayrılığı’ çerçevesinde elindeki gücü parça parça kaybeden ve her kaybedişinde ‘sevinç çığlıkları’ atan bir yasama organının (parlamento) var olduğu bir ülkede bunlarla da kimsenin ilgilenmeyeceği açıktır.”

Ve 2007 referandumun hemen arifesinde yayınlanan bu yazının sonunda şu uyarı-

yı da yapmak durumunda kalmıştık:

“‘Yasalara saygılı’ yurttaşlar, 12 Eylül döneminde bu ‘yasa’lara uymayı nasıl ‘hukuk devletinin gereği’ olarak boyun eğmişlerse, bugün de aynı nedenlerle, aynı gerekçelerle ‘yasa’lara uymayı ‘boyunlarının borcu’ olarak kabul edeceklerdir.

Bu durum, ne denli hukuk devletinin, anayasa hukukunun sonu olursa olsun, aynı zamanda yasama organının tüm gücünü yitirmesi, yürütmenin yasama karşısında mutlak iktidardır. Sözcüğün Fransızca anlamıyla Tayyip Erdoğan ve mehteran takımının ‘*coup de tête*’sidir (kafa darbesi).”

Evet, Louis Bonaparte’ın 18 Brumaire’den “tarihi dersler” çıkarmaya meyilli yurttaşlar olarak pek bir “ders” çıkaramamışsak da, kendi yaşadığımız süreçlerden de bir “ders” çıkarmak durumda da değiliz. Şimdi bütün bu yaşanan süreçte nasıl olup da olayların nasıl geliştiğini görememiş ve görmek istememiş yurttaşlar olarak 16 Nisan referandumuna gidiyoruz. “Bu kez” işi sıkı tutuyor görünüyoruz. Sonuçların “hayır’lara vesile olması”nı bekliyoruz. Ama “içinde bulunulan an”ı yaşamaktan başka şey yapmayarak nelere vasil olunacağı ise belirsizdir.

16-17 Nisan Ne Olacak Bu Memleketin Hali?

16 Nisan referandumunda son haftaya girilirken, hemen hemen tüm sol*, her türden toplumsal muhalefet “hayır” sonucuna odaklanmışken, “hayır cephesi” olarak tüm güçlerini harekete geçirmeye çabalarken, hiç kimse 17 Nisan gününü konuşmak bile istememektedir.

17 Nisan, kimileri açısından “moral bozucu” olacağı için konuşulmaması gereken bir “konu”dur. Kimileri için ise, “hayır” çabalarını engelleyici, “motivasyonu” dağıtıcı vs. olduğu için 17 Nisan’dan söz etmek “yanlış” kabul edilmektedir. Böylece olunca da, 16 Nisan referandumunun ertesi gününe ilişkin her türden ve her cinsten “yorum”, “değerlendirme”, “akıl yürütme” ya da “olasılık hesabı” dışlanmaktadır. Hatta bir adım ileri çıkanlar, popüler dille söylesek “çıtayı yükseltenler”, olası bir durumdan (ki “evet” ve “hayır”ın dışında başka bir olasılık bile yoktur) söz etmeyi neredeyse hainlikle suçlayabilmektedirler.

Örneğin, SİP-TKP’sinin HTKP bölüntüsünden Erkan Baş şöyle yazabilmiştir:

“Sabah akşam ‘ya evet çıkarsa...’ sorusunu soranların çok büyük bir çoğunluğu bu soruya verecek bir cevabı olmayanlardır. Belli bir ihtiyatla hepsi demeyelim, bu soruyu ortaya koyduğunu iddia edenlerin büyük çoğunluğu aslında bir soru sormuyor, bir kaygıyı bir korkuyu **yayıyorlar**.

* “Hemen hemen tüm sol” demek durumunda-yız, çünkü bazı sol yapılar 16 Nisan referandumunda “boykot” ilan ederken, bazıları da (*Yürüyüş çevresi*) böyle bir referandum yokmuşçasına “kendi gündemleri”ne sıkı sıkıya bağlı görünmektedirler.

Bilerek yapanlar suç işliyor, bilmeden yapanlar ise kabahatlidir.” (abç) (İleri Haber, 30 Mart 2007.)

16 Nisan referandumunun sonucuna ilişkin yapılacak her olası durum değerlendirilmesi böylesine “suç” kapsamına alınınca, doğal ve kaçınılmaz olarak hiç kimse olasılıklardan (ki yukarıda da belirttiğimiz gibi iki olasılıktan başka bir olasılık yoktur) söz etmekten bile “imtina” etmeye başlamaktadır.

Oysa devrimciliğin, örgütlü mücadelenin en temel unsurlarından birisi mevcut durum tahlili yapabilmek ve bu tahlilden çıkan sonuçlara göre devrimci mücadelenin rotasını, yönünü (taktikler) belirlemektir. Mevcut durum tahlili, basit bir “olasılık hesabı” ya da “öngörü” olmanın ötesinde, nesnel ve öznel koşulları değerlendirerek, toplumsal ve siyasal olayların ne yönde evrilebileceğini hesaplamak için gereklidir. Bu “hesap”, aynı zamanda gelişen olaylar karşısında nasıl bir tutum takınılacağına da belirlenmesini sağlar.

Eğer 16 Nisan referandumu Türkiye’nin tarihinde bir “kırılma noktası”, “yeni bir dönemin başlangıcı” vb. olarak değerlendiriliyorsa, doğal ve kaçınılmaz olarak bu “kırılma”nın nasıl olacağına, “yeni dönem”in neleri içerdiğinin saptanması gerekir.

Eğer 16 Nisan referandumunun sonucu “hayır” olursa, bunun toplumsal ve siyasal gelişmeler üzerindeki etkileri, olası sonuçları ne ölçüde saptanabilirse, bu gelişmeler karşısında ne yönde hazırlık yapılması gerektiği de ve nasıl davranılacağı da belirlenmek durumundadır. Bu yapılabildiği oran-

da ve ölçüde, 17 Nisan'da karşımıza çıkacak "manzara"ya karşı tutarlı ve (hepsinden önemlisi) örgütlü hareket etmek, mücadele yürütmek olanaklı olacaktır. Aksi halde, toplumsal muhalefet ve örgütlü mücadele, neyin ne olacağını bilmediği, bilinmek istenmediği bir kendiliğindenlik içine sürüklenecektir.

Ama "hayır"! 17 Nisan'a ilişkin olasılıklardan söz etmek "suç" işlemektir! "Kaygı ve korku yaymak"tır! İnsanların "motivasyonunu" bozmaktır! Öyle ise yaşasın "kendiliğindencilik"!

Buna benzer bir durum Gezi Direnişi günlerinde de yaşanmıştır.

Gezi Direnişi günlerinde "elleri sopalı ve palalı adamlar"ın ortaya çıkması üzerine, kitlelerin buna karşı uyarılması, daha da önemlisi buna karşı örgütlenmesi gerektiğinden söz edildiğinde hemen karşı çıkmıştır. Gerekçe ise, böyle bir durumdan söz etmek, bu durumu önemsemek, kitleleri "korkutacağı", "safları dağıtacağı" ve böylece de "direnişi zayıflatacağı" olmuştur. Kitleleri "korkutmamak" için bulunan yol ise, gelişmelere gözünü kapamak, "yokmuş gibi" davranmak olmuştur.

Bugün, 16 Nisan referandumu öncesinde olası sonuçlar üzerine değerlendirme yapmak, buna bağlı olarak mücadeleyi yönlendirmek ve örgütlemek "suç" olarak ilan edilirken, en temel "argüman" (açıkça söylenemese de), Recep Tayyip Erdoğan "cephesi"nin yer yer gündeme getirdiği "kaos" ve "iç savaş" söylemidir.

Recep Tayyip Erdoğan "cephesi", buldukları her fırsatta 16 Nisan'da "hayır" sonucunun çıkması durumunda ülkenin bir iç savaşa sürükleneceği iddiasını ("aba altından sopa göstererek") ileri sürmektedir. Bu durumda da "hayır" oyu verme eğiliminde olan (popüler dille) "kararsız seçmen"in korkup sineceği ya da tercihini değiştireceği beklenmektedir.

Ama bu son dönemde sıkça görülen bir "tehdit"ten başka bir şey değildir.

Bugün çok açık biçimde biliyoruz ki, Recep Tayyip Erdoğan 2013 yılındaki "Sisi darbesi"nden, diğer bir ifadeyle Mürsi'nin "Müslüman Kardeşler" iktidarına karşı gerçekleştirilen askeri darbeden itibaren bir iç savaşa hazırlanmaya başlamıştır. Yer yer "dozajı" azalsa da, hemen her durumda "Rabia" işaretiyle birlikte bu hazırlıklar sür-

dürüle gelmiştir. 15 Temmuz günlerinde görüldüğü gibi, lümpenlere, taksicilere, kamyonetçilere, esnafa ve her türden tarikata dayanan bu iç savaş hazırlığında önemli "mesafeler" kat edilmiştir. Dağıtılan otomatik silahlar, pompalı tüfek satışlarında meydana gelen "patlama", polis özel hareketinin eşgüdümüne dayanan örgütlenme, sokaklara yansıtılan saldırganlıklar iç savaş hazırlıklarının geldiği boyutu ve düzeyi göstermektedir.

Kitleleri "korkutmamak" adına bu gerçeklere ne kadar sırt çevrilirse çevrilsin, gerçek olanca gücüyle ortada durmaktadır.

Yapılması gereken, böyle bir gerçeklik karşısında toplumsal muhalefeti örgütlemek, daha da önemlisi Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş "tehdidi"ne ve fiili iç savaşa karşı silahlandırmak olmalıdır. (Burada "silahlandırmak"tan söz ederken, somut olarak toplumsal muhalefetin **önceden** silahla donatılmasından daha çok, iç savaş ortamında silahlanmasından söz ediyoruz.)

Ancak bu durum toplumsal muhalefete egemen olan legalizm tarafından dışlanmaktadır. Çünkü legalizm, mevcut yasaların sınırları içinde kalmaya "özen" gösterir. Mevcut yasalar onların yaşam alanını oluşturur. Bu yasaların dışına çıkmak kendi varoluşunu inkar etmekle özdeşdir. Dolayısıyla herkesi yasaların sınırları içinde kalmaya çağırır. "Silahlanmak" ise, mevcut yasalar tarafından "yasak"landığından, legalistler için de "yasak"tır. "Her türlü şiddete karşıyız" sloganlarında ifadesini bulan bu "yasallık" içinde siyasal olayların olası gelişim dinamiklerinden söz etmek, Erkan Baş'ın sözleriyle söylersek, "suç"tur, en azından "kabahattir". Eh "suç" işlemek istemiyorsak, sonuçta "kabahat"ın bize kesilmesini istemiyorsak, sadece içinde yaşanan "an"la kendimizi sınırlandırmamız gerekir.

Bizden ve kitlelerden istenen sadece budur! Gerisi? "Allah kerim"!

Burhan Kuzu, "Hayır çıktığında olacakları düşünmek istemiyorum" diyerek başladığı sözlerini şöyle sürdürüyor: "CHP'nin Referandumda Hayır da çıksa hiç bir şey değişmeyecek dediklerine sakın aldanmayınız. Avrupa ile birlikte 2. Geziyi başlatacaklar".

Görüldüğü gibi, Recep Tayyip Erdoğan "cephesi", bir taraftan iç savaş tehdidi ve fi-

iliyatı üzerine çalışırken, diğer yandan “olası” gelişmelere karşı hazırlık peşindedir. Burhan Kuzu'nun dile getirdiği “bir olasılık” ise, “2. Gezi”dir.

İç savaş başlatılmasını bir yana koyarak şunu sorabiliriz: Nedir bu “2. Gezi”?

Açıktır ki, “hayır” çıkması durumunda ortaya çıkacağı varsayılan “2. Gezi”, “hayır”-cılarının 17 Nisan günü sokaklara çıkarak Recep Tayyip Erdoğan iktidarının sona erdirilmesi için eyleme geçmeleridir. Bir açıdan, “Turuncu Devrim”ler denilen Ukrayna ve Gürcistan'daki sokak eylemlerine gönderme yapılmaktadır. Mısır'da da “Sisi Darbesi” öncesinde görülen eylemler de “benzer” bir durumu ifade eder.

Her ne kadar Kemal Kılıçdaroğlu, referandumdan “hayır” sonucu çıkması durumunda, 17 Nisan'da “hiçbir şeyin değişmeyeceği”ne ilişkin güvenceler veriyor olsa da, “hayır cephesi”nin **kendiliğinden** sokaklara çıkması “olası bir durum” olarak görülmektedir. Kemal Kılıçdaroğlu'nun verdiği “güvence” ise, sadece CHP'ye ilişkindir ve CHP'nin böyle bir sokak direnişine yol açmayacağına ilişkin bir güvencedir. Ama söz konusu olan örgütlü bir sokak direnişinden daha çok toplumsal muhalefetin **kendiliğinden** sokağa çıkmasıdır.

İşte legalistler, böyle bir “olası durumu” bile konuşmayı “suç” ilan ederken, her şeyi kendiliğindencilğe bırakma eğilimini ifade etmektedir.

Oysa Gezi Direnişi'nde (Burhan Kuzu'nun zımnı ifadesi ile “1. Gezi”) görüldüğü gibi, **örgütlü olmayan** geniş halk kitlelerinin kendiliğinden eylemi bir süre sonra tavsamakta ve sönümlenmektedir. Sonuçta elde “şanlı direniş” efsanesinden başka bir şey kalmamaktadır. Eğer Gezi Direnişi'nin “dersleri”nden söz ediliyorsa, çıkartılması gereken tek sonuç, geniş halk kitlelerinin olası siyasal gelişmelere karşı “duyarlı” hale getirilmesi ve bu “duyarlılık” içinde örgütlenmesi olmalıdır.

Olağanüstü etkin bir örgüt olmaksızın ve bu örgütün her türlü gelişmeye karşı tutum alabilecek yetkinlikte kadrolara sahip olmaksızın kendiliğinden başlayan kitle eylemlerinin örgütlü hale dönüştürülmesi olanaksızdır.

Bir kez daha gerçekliğe bakalım:

“Hayır cephesi”, 16 Nisan referandumunda “hayır” sonucunun çıkması duru-

munda sokaklara çıkması (kendiliğinden) ne kadar olasıysa, “evet” çıkması durumunda da sokaklara çıkması o kadar olasıdır.

Birincisi, referandumun “yasal” sonucuna dayanan bir meşruiyete ve moral üstünlüğe sahipken, ikincisi “yasal” sonucun gayrı-meşru kabul edilmesiyle ilintilidir. Birincisi, kendiliğinden gelişmenin önünü açarken, ikincisi daha bilinçli ve örgütlü bir faaliyeti öngerektirir. Birincisi, “yasal” bir direnme hakkının kullanımı olurken, ikincisi meşru bir direnme hakkının kullanılmasıdır.

Ama bu durumlar (ki yineyleyim ortada sadece iki durum vardır) karşısında ne yapacağını, ne yapabileceğini bilen örgütlü bir kitlenin varlığını gerektirir. Bunun yolu da, olası durumlara ilişkin kitlelerin bilinçlendirilmesiyle olanaklıdır. Ne yazık ki, legalizm bu olasılıklara karşı ne yapılabileceğini konuşmak bir yana, sadece olasılıklardan söz etmeyi bile “suç” olarak ilan etmiş durumdadır.

Açıkça ifade edelim ve konuşalım: 17 Nisan günü toplumsal muhalefetin karşılaşacağı her iki durumda da siyasal olaylar farklı yönde gelişecektir.

“Hayır” oylarının çoğunluğu elde etmesi durumunda, Recep Tayyip Erdoğan iktidarının bugüne kadar üzerinde tepinip durduğu “milletin çoğunluğu” demagojisi yıkılmış olacaktır. Bu da “milletin çoğunluğu” tarafından seçilmiş olan Recep Tayyip Erdoğan'ın meşruiyet dayanağının ortadan kalkmasıdır.

“Milletin çoğunluğu”nu yitirmiş bir iktidarın “iktidarı” bırakması kadar doğal hiçbir şey yoktur. Bunun karşılığı da yeniden “millete” gitmektir, yani **erken seçimdir**.

İşte legalistlerin “suç” ilan ettikleri durum da, Kemal Kılıçdaroğlu'nun “hiçbir şey değişmeyecek” söyleminin de somut karşılığı budur.

Erken seçim ise, (mevcut anayasaya göre) “yüce meclis”in çoğunluğunun alacağı karara bağlıdır. Ve Recep Tayyip Erdoğan meclis çoğunluğuna sahip olduğuna göre, erken seçim kararı da Recep Tayyip Erdoğan'ın kararına kalmaktadır. Eğer erken seçimin kendisi için avantajlı olacağına karar verirse erken seçime gidilebilecek, aksi halde erken seçim siyasetçilerin çiğneyip durdukları bir sakız olarak kalacaktır.

Bugün net biçimde görüldüğü gibi, “hayır” oylarının çoğunluğu elde etmesi de-

mek, Recep Tayyip Erdoğan'ın olası bir erken seçimde iktidarı kaybetmesi demektir. Çünkü referandumda "evet"çiler AKP ve MHP'den oluşmaktadır. 1 Kasım seçim sonuçları üzerinden gidildiğinde, her iki partinin toplam oy oranı %61,40'tır. 16 Nisan referandumunda "evet" oylarının %50 ya da altında olması durumunda AKP+MHP koalisyonunun 11,4 puan oy kaybettiği görülecektir. Bu ise, MHP'nin 1 Kasım 2015 seçimlerinde aldığı oya eşittir. Eğer AKP'nin 1 Kasım'daki oylarını "koruduğu" kabul edilirse, MHP'nin (elbette Devlet Bahçeli'nin MHP'sinin) yok olduğunu kabul etmek gerekir. Yok eğer MHP'nin oylarının en azından yarısı "evet" oyu kullanmış kabul edilirse, AKP'nin oylarının 7 Haziran seçimleri düzeyine indiğini kabul etmek gerekir. Bu da iktidarı kaybetmesi demektir.

1 Kasım 2015 Seçim Sonuçları		
	Oy	%
AKP	23.681.926	49,50
CHP	12.111.812	25,32
MHP	5.694.136	11,90
HDP	5.148.085	10,76
SP	325.978	0,68
BBP	253.204	0,53

Bu açıdan 16 Nisan referandumunda olası bir erken seçimin Recep Tayyip Erdoğan'ın "işine" gelmeyeceğini söylemek "kahinlik" sayılmamalıdır.

İkinci olasılık, "kıl payıyla" da olsa "evet"lerin çoğunluğu sağlamasıdır. Bu durumda da, yukarıda söylediklerimiz yine geçerlidir.

Buradan çıkartılabilecek tek sonuç, AKP+MHP koalisyonunun 16 Nisan referandumunda %55-57 düzeyinde "evet" çıkartabilmesinin "yaşamsal" nitelikte olduğudur. Ancak en "yandaş" anket kuruluşları bile böyle bir olasılığı "makul" gösterememektedir.

Böylece "erken seçim" olasılığının, daha tam ifadeyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın erken seçim kararı alma olasılığının çok zayıf bir olasılık olduğunu söyleyebiliriz. Çok "pişkince" seçimlerin 2019'ta "planlandığı gibi" yapılmasından söz edecektir. Tüm yapacağı şey, 2019'a kadar gelişmeleri kendi "lehine" çevirmeye çalışmasıdır.

Ekonomik durum, uluslararası ilişkilerin

geldiği düzey vb. göz önüne alındığında 2019'a yönelik "umut" da pek iç açıcı görülmemektedir.

İşte bu iç açıcı olmayan görünüm, Recep Tayyip Erdoğan'ın referandum sonucu ne olursa olsun ülkeyi yönetemeyecek durumda olması demektir.

Legalistlerin ve CHP'nin "umudu" da bu duruma ilişkindir. "Umut" ve "beklenti", ülkeyi yönetemez hale gelen Recep Tayyip Erdoğan'ın, isterse erken seçim kararı alsın, her durumda iktidarı bırakmak zorunda kalacağı beklentisidir.

Gerçeklikte Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidarı bırakacağını hiç kimse beklememektedir. Ne olursa olsun iktidarını sonuna kadar "koruma" yönünde çabalarını ve girişimlerini bırakmayacaktır. **İç savaş**, işte bu "koruma" çaba ve girişimlerinin en son noktasıdır.

Bugün iç savaş göze almış gayri-meşru bir iktidarı vardır. Başlatacağı bir iç savaşla (son kertede bile olsa) kendi iktidarını "korumayı" göze alan bu gayri-meşru iktidar, öyle ya da böyle "**düşürülmezse**" "düşmeyecek" olan bir iktidardır. Ve biliyoruz ki, böyle bir iktidarı yıkacak güçte kitlesel devrimci eylem olmaksızın bu iktidar "düşmeyecek"tir.

16 Nisan referandumundan hangi sonuç çıkarsa çıksın, varılacak tek yer Recep Tayyip Erdoğan iktidarının "düşürülmesi"dir.

Bugün, yani 16 Nisan referandumunun arifesinde, bu "olası" durumlardan ve bunun tek sonucundan söz etmekten ne kadar kaçınılırsa kaçınılsın, gerçek bu kadar açık ve nettir. İster Burhan Kuzu'nun "2. Gezi"siyle, ister başka yollarla ortaya çıkacak toplumsal direniş Recep Tayyip Erdoğan iktidarının "düşürülmesi"nin kaçınılmaz yollarından birisidir.

"Diğer yol" ise, Recep Tayyip Erdoğan'ın iç savaş başlatmasıyla ortaya çıkan durumdur. İç savaş hazırlıklarını ne boyutlarda geliştirilmiş olursa olsun, karşı karşıya olunan durum bir savaştır ve bu savaşta da daha örgütlü ve haklı olan taraf kazanacaktır.

16 Nisan referandumunun olası sonuçları üzerine konuşmaktan ne kadar ve hangi gerekçeyle kaçınılırsa kaçınılsın, her durumda karşı karşıya olunan durum budur.

Hiç kuşkusuz toplumsal ve siyasal olayların ne yönde gelişeceği az ya da çok önceden saptanabilse de, beklenmedik ya da

farklı durumlar da ortaya çıkabilir. Örneğin, böylesi bir “memleket” manzarası karşısında “Sisivari darbe” olasılığı da mevcuttur. TSK’nın 15 Temmuz sonrasında içine düştüğü “örgütsüzlük” ve “itibar kaybı”na bakarak bu olasılığı dışlamak pek akıl işi değildir. Bu olasılığın, TSK ile Recep Tayyip Erdoğan’ın “özel hareket” birlikleri arasındaki bir hesaplaşmayla ortaya çıkması da şaşırtıcı olmayacaktır.

Buradan (legalistlerin konuşulmasını “suç” saymadığı tek olasılık olarak) **devrim** çıkar mı?

Eğer devrim denilen şey, SİP-TKP’sinin senaryosunu yazdığı “*Devrimden Sonra*” filmi gibi bir şey olmayacaksa, her şeyden önce devrimci bir örgütlenme ve devrimci bir mücadele verilmesi gerekir.

Lenin’in öngörüsüyle söylersek, “kendisini sürekli olarak tehdit eden kendiliğinden patlamaların ya da önceden görülemeyen siyasi karışıklıkların etkisi sonucu çökmesi son derece mümkündür ve böyle ihtimal tarihi olarak çok daha fazladır.” (Lenin, *Nereden Başlamalı?*)

“Ama maceracı kumarlardan sakınmak niyetinde olan hiçbir siyasi parti, faaliyetlerini, böyle patlamaları ve karışıklıkları beklemeye dayandıramaz. Biz kendi yolumuzda ilerlemeli ve düzenli çalışmamızı sebatla sürdürmeliyiz. Beklenmedik olaylara ne kadar az bel bağlarsak, herhangi bir ‘tarihi dönemeç’ karşısında hazırlıksız yakalanmamız da o kadar imkansızlaşır.” (agy)

Demokrasi ve Hukuk Devleti

[Bu yazı ilk kez *Kurtuluş Cephesi*'nin Ocak-Şubat 2010 tarihli 113. sayısında yayınlanmıştır.]

Hukuk, en bilinen anlamıyla, bir toplumda kişiler ve kurumlar arasındaki karşılıklı ilişkinin belli kurallara bağlanmışlığını ifade eder. Bu nedenle, hukuk, bir kişi ya da kurumun, kendi dışındaki kişi ya da kurumlarla ilişkisinde yerine getirilmesi ve uyulması gereken yükümlülükleri ve sorumlulukları belirler. Bu yönüyle hukuk özel niteliktedir, özel hukuk olarak tanımlanır. Ancak karşılıklı ilişkilerde uyulması gereken yükümlülüklerin ve sorumlulukların yerine getirilmemesi durumunda yaptırımlar ve bu yaptırımları gerçekleştirecek bir özel güç gereklidir. İşte bu yaptırımlar (ceza hukuku) ve özel güç, yani devlet (kamu hukuku) hukukun ayrılmaz parçalarıdır.

Toplumsal ilişkiler ise, her şeyden önce ekonomik ilişkilerdir, yani üretim ilişkileridir. Bu nedenle de, hukuk, her durumda üretim ilişkilerine tabidir ve bu ilişkilerin fiili durumuna uygun olarak biçimlenir. Ancak hukukun en belirgin özelliği, üretim ilişkilerini ve bu ilişkilerde egemen olan durumu (sınıf egemenliğini) yalın, saf ve kesin biçimde tanımlamaz. Bunun yerine, egemen olan ile egemen olunan arasındaki ilişkiye genel bir ifade verir. Bu nedenle de giderek ekonomik ilişkileri doğrudan yansıtmaktan uzaklaşır, hatta onu tersyüz eder. Bunun sonucu olarak da, hukukun toplumdandan ve toplumsal ilişkilerden bağımsız “üstün bir güç” olduğu yanılması ortaya çıkar.

Oysa ki, hukuk, her durumda ekonomik ilişkilere ve ekonomik evrime göre değişen kurallar ve normlar bütünüdür. “Hukukun üstünlüğü” sözü, her durumda, verili bir ev-

redede ekonomik ilişkiler tarafından belirlenen kurallar ve normların o ilişkiler varolduğu sürece varlığının kabul edilmesi ve onaylanması ilkesinden başka bir şey değildir. İlişkiler değiştiğinde, er ya da geç hukuksal kurallar ve normlar (yasalar, anayasalar vb.) bu değişikliğe uymak zorundadır. Bu zorunluluk, açıktır ki, eski, yani değişimden önceki hukukun ortadan kalkması ve yerine yeni, değişen koşullara uygun bir hukukun konulması demektir. Ama bu yer değiştirmenin kapsamı ve genişliği, her durumda ekonomik ilişkilerdeki değişimin kapsam ve genişliğine bağlıdır. Eğer değişim, bir üretim ilişkisinden bir başka üretim ilişkisine geçişle ortaya çıkmışsa, kaçınılmaz olarak hukuk da böylesi temelsel bir değişime uygun olarak temelden değişir. *Özel mülkiyete* dayanan her üretim ilişkisinde hukuk, her şeyden önce bu özel mülkiyetin varlığıyla belirlenen ortak ve genel özelliklere sahiptir. Dolayısıyla bu ortak ve genel özellik içindeki değişim, özsel olarak egemen ilişkilerin değişimini içerdiğinden, hukuk da bu yeni egemen ilişkinin ifadesi olur. Özel mülkiyet düzeninde hukukun bu yeni biçimi, eski hukukun değiştirilmiş ve yeniden biçimlendirilmiş hali olarak ortaya çıkar.

Ancak her durumda, hukuk ne denli değişirse değişsin, “hukukun üstünlüğü” kavramı varlığını sürdürür. “Hukukun üstünlüğü” kavramı, dün eski ekonomik ilişkilere uygun düşen hukuksal normlara ve kurallara uyulması demekken, şimdi yeni ekonomik ilişkilere uygun düşen hukuksal normlara ve kurallara uyulması halini almıştır. Diğer ifadeyle, hukuksal normlar ve kurallar

değişmiş olmasına rağmen, bu normlara ve kurallara uyulması zorunluluğu değişmeden kalır. Bu nedenle, her egemen sınıf ya da kesim, kendi egemenliğine uygun yeni bir hukuk ortaya çıkartırken, yani eski hukuku tümüyle ya da kısmen değiştirirken, “hukukun üstünlüğü” anlayışına hiç dokunmaz, tam tersine “hukukun üstünlüğü”nün en öndeki savunucusu olarak ortaya çıkar. Böylece hukuk ne kadar değişikliğe uğrarsa uğrarsın, onun belirlediği kurallara ve normlara uyulması mutlak, ilahi bir yasa olarak ilan edilir.

Toplumsal evrimin belli bir aşamasında, bu aşamaya uygun bir hukuk ortaya çıktığında, yeni egemen ilişkiler her durumda kendi hukukuna uyulmasını talep eder. Bu nedenle de, böylesi değişim evrelerinde eski hukuku savunanlar ile yeni hukuku oluşturanlar arasında barışçıl ya da zora dayanan bir güç mücadelesi ortaya çıkar. Açık ki, bu mücadele, eski ilişkilerin egemen sınıfları ile yeni ilişkilerin egemen sınıfları arasındaki bir iktidar mücadelesidir. Bu mücadeleden zaferle çıkan kesim kendi hukukunun üstünlüğünü de sağlamış olur.

Bu nedenle, temel hukuk sistemine ilişkin tartışmaların ortaya çıktığı dönemler, egemen sınıf ilişkilerindeki değişimin ortaya çıktığı dönemlerdir. Hukuksal kavramla ifade edersek, değişim egemen ilişkilerde meydana gelen bir değişim olduğu oranda iktidar mücadelesi her durumda anayasal bir hukuk mücadelesiyle birlikte yürür.

Bugün ülkemizde yaşanan olaylar ve AKP'nin yeni anayasa arayışı, kendisinin temsil ettiği sınıf ve tabakaların çıkarlarını temsil eden ve *bu çıkarları her şeyin üstüne koyan* bir siyasal ve hukuksal yapının ortaya çıkartılması çabasından başka bir şey değildir. AKP, bu yolla, kendisinin temsil ettiği kesimlerin çıkarlarına denk düşen hukuku üstün kılacağını varsaymaktadır. Ancak bütün sorun, bu yeni hukuksal yapının mevcut hukuksal yapıyı tümüyle değiştirip değiştirmeyeceğidir. Diğer bir ifadeyle, mevcut “laik” hukuk sisteminin yerine şeriate dayanan bir hukuk sisteminin geçirilip geçirilmeyeceğidir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bir hukuk sisteminin köklü bir biçimde değiştirilmesi, yeni bir rejimin, yeni bir hukuksal düzenin kurulmasıyla sonuçlanması egemen sınıflar arasındaki iktidar mücadelesinin so-

nucuna bağlıdır. Bu iktidar mücadelesini kazanan taraf kendi hukukunu (eski ya da yeni hukuk) üstün kılacaktır. Bu nedenle hukuk alanında sürdürülen tartışmalar (anayasa tartışmaları vb.), her durumda iktidar mücadelesinin bir parçasıdır.

Açık olan, iktidar mücadelesinden galip çıkan taraf, kendi hukukuna uyulmasını ve boyun eğilmesini sağlar. Bunu da “hukukun üstünlüğü” sözleriyle dile getirir.

Gerçekte ise, asıl olan “hukukun üstünlüğü” değil, verili koşullarda varolan hukuka uygun olarak hareket edilip edilmediğidir. İster değiştirilmek istenen hukuk olsun, ister değiştirilmiş yeni bir hukuk olsun, her durumda hukuk, toplumsal ilişkilerde uyulması zorunlu olan ve uymayanların devlet gücüyle uydurulduğu kurallar ve normlar bütünüdür. Hukuktan söz edilen yerde, bu hukukun ortaya koyduğu kurallara ve normlara herkesin uyacağı ve uymayanların uydurulacağından söz ediliyor demektir. Halk deyişiyle, dere geçerken at değiştirmek, yani belli bir hukuk varlığını sürdürürken yeni bir hukuk ortaya çıkarmak bir şeydir, varolan hukuku hiçe saymak, onu yok kabul etmek başka bir şeydir. Ülkemizin somut tarihsel gerçeği, birinci durumdan daha çok ikinci duruma ilişkindir.

Egemen sınıflar arasındaki ya da daha geniş anlamda sömürücü sınıflar arasındaki ekonomik ilişkilerde meydana gelen değişimlere uygun olarak ortaya çıkan siyasal iktidarlar, her zaman mevcut hukukun kendi siyasal iktidarlarını tam olarak temsil etmediğini, dolayısıyla değiştirilmesi gerektiğini ortaya koyarken, aynı zamanda ekonomik ilişkilerdeki değişimi mutlak ve kalıcı hale getirme istemlerini dile getirmiş olurlar.

“Demokrasi” adı verilen yönetim biçimi ise, değişen sınıf ilişkilerine bağlı olarak değişik iktidarların ortaya çıkabileceğini öngörürken, aynı zamanda temel hukuksal yapının değişmezliğini esas alır. Bu bağlamda “demokrasi”, fiili güç ilişkileri ne denli değişirse değişsin, egemen sınıflar arasındaki ilişkilerin anayasada ifadesini bulan belli bir “consensus”a dayalı olarak sürdürülmesi demektir. Eğer bir siyasal iktidar bu “consensus”u ortadan kaldırmaya yönelirse, açıktır ki, egemen sınıflar arasındaki ilişki kökten değişime uğramıştır ya da siyasal iktidar aracılığıyla böyle bir kökten değişim-

me uğratılması istenmektedir.

Egemen sınıflar arasındaki ilişkilere bağlı olarak ortaya çıkan bu “anayasal” değişim istemi ya da girişimi, her durumda “alttaki” sınıfların tabi oldukları ya da olacakları yeni bir kurallar ve normlar bütünlüğü ortaya çıkarır. Hukuksal olarak nasıl ifade edilirse edilsin, bu kurallar ve normlar, kesin olarak “alttaki” sınıfların, yani yurttaşların hak ve özgürlüklerini değil, yeni egemenlere karşı yükümlülüklerini ve görevlerini saptar. Bu nedenle de, egemen sınıflar arasındaki iktidar mücadelesinin bir aracı ve yansıması olan hukuk ve anayasa tartışmaları, birincil dereceden sadece egemenlerin, yani yönetenlerin değil, yönetilenlerin de kaderini belirler.

Ülkemizin “çok partili” yakın tarihine baktığımızda, asıl olanın iktidar sahiplerinin iktidarlarını pekiştirmek ve sürdürmek amacıyla kendi dışındaki sömürücü sınıflara yeni bir “*consensus*” dayatmasından daha çok, “alttakiler”in, yani yurttaşların kabul edilen hukuk karşısındaki konumlandırılmasıdır.

Hangi anayasal düzen altında olunursa olunsun, ne denli “hukukun üstünlüğü”nden söz edilirse edilsin, somut gerçeklikte, iktidar sahipleri kendi oluşturdukları hukuku bir süre sonra görmezlikten gelmeye başlarlar ve kendi hukuklarını açıkça çiğnerler. Kimi durumda yürütmenin yasama ve yargı karşısında mutlak üstünlüğünün sağlanması şeklinde ortaya çıkan bu hukuk tanımazlık, hukuk ihlalleri, *mutlak iktidar isteminin* bir yansımasıdır. Ülkemizin temel sorunlarından birisi de bu mutlak iktidar istemi ve bu isteme bağlı olarak ortaya çıkan hukuksuzluktur.

Demokratik devrimin tamamlanmadığı, yani gerçek bir demokrasinin mevcut olmadığı, dolayısıyla demokratik hukuk ilişkilerinin kökleşmediği bizim gibi ülkelerde her yeni iktidarı, kendisini iktidara getiren hukuksal ilişkileri değiştirmeye kalkışması ve üstelik hukukun kendi iktidarını sınırladığını düşünerek mevcut hukukun dışına çıkması genel bir özelliktir, sistemin temel niteliğidir. Bugün “sivil vesayet” ya da “tek parti diktatörlüğü” denilen durum, bu özelliğin AKP iktidarı koşullarında bir kez daha ortaya çıkışından başka bir şey değildir.

Bugün AKP iktidarı, kendisini iktidara taşıyan hukuksal yapıyı değiştirmeye kalkışırken, zaten uyulmayan ve sürekli çiğnenen

ve kendisinin de çiğnediği bir hukuksal yapıyı ortadan kaldırmaya kalkışmaktadır.

Gerçeklikte 12 Eylül “hukuku”, yasama ve yargı karşısında yürütmenin mutlak egemenliğinin ifadesidir. Sıkça kullanılan tanımla, güçler ayrımı doktrini, 12 Eylül “hukuku” ile büyük ölçüde ortadan kaldırılmış, yürütme erki mutlak bir güç haline getirilmiştir. 12 Eylül “hukuku”nun yaptığı tek şey, mutlak yürütme erkini hükümet ile cumhurbaşkanı arasında belli bir oranda dağıtmış olmasıdır. AKP’nin yeni anayasa arayışı ise, bu hükümet ile cumhurbaşkanı arasında dağılan mutlak yürütme erkini tek bir kurumda (başbakan ya da cumhurbaşkanı) birleştirme ve belli ölçülerde genişletme isteminin dışavurumudur. Ancak hukuk, hangi hukuk olursa olsun, yürütme gücünün mutlak iktidarını önleyen belli kuralları içermek durumundadır. İşte bu nedenle de, yeni bir anayasa yapılsa bile, bu anayasanın fiili ömrü, hazırlanışı ile kabul edilişi arasında geçen süreyle sınırlıdır. Kabul edildiği andan itibaren, bir kez daha yürütmenin mutlak gücünü sınırlandıracığından gereksiz ve “dar” hale gelecektir.

Evet, ülkemizdeki sorun, yeni bir anayasa ya da yeni bir “*consensus*”, yahut yeni bir hukuk sistemi değil, ilan edilen anayasaya, “*consensus*”a ya da hukuk sistemine uyulup uyulmayacağı sorunudur. Her durumda, hukuku oluşturan iktidarlar ya da varolan hukuk yoluyla iktidara gelenler kendi hukuklarını çiğneyeceklerdir.

Bu durumu AKP’nin sekiz yıllık iktidarındaki “icraatları”na bakarak somutlayabiliriz.

AKP’nin iktidara geldiği koşullarda, ülke tarihinde hiç olmadığı kadar anayasal hukukun dışında, denetlenilmeyen bir yaptırım gücüne sahip fiili kurumlar mevcuttu. TMSF, BDDK ve vergi düzenlemeleri, 1999 ve 2001 krizleriyle birlikte IMF’nin dayatmasıyla ortaya çıkartılmış anayasal hukuk sistemi dışında bir yürütme gücü oluşturmuştur. Anayasa ve yasalar tarafından sınırlandırılmamış, tersine anayasal ve yasal sınırlamaları ortadan kaldırmak için oluşturulmuş olan bu ekonomik yürütme gücü, AKP iktidarı tarafından siyasal amaçlar için kullanıldığı gibi, temsil ettiği sınıf ve kesimlerin güçlendirilmesi için de kullanılmıştır.

AKP’nin IMF “yasalarıyla” ya da 2001 yılının söylemiyle “Kemal Derviş yasaları”yla

giriştiği ilk icraat, yeni vergi yasalarının Maliye Bakanlığına tanıdığı ve yargı denetiminin dışına çıkartılmış yaptırım gücünü “muhalif” esnaf ve küçük sermaye kesimi üzerinde alabildiğine kullanması olmuştur. 2003-2005 arasında “vergi denetimi” adı altında yürütülen ekonomik baskıyla “muhalif” esnaf ve küçük sermaye kesimi sindirilmiştir. Burada söz konusu olan, her vergi hukukunda mevcut olan “vergi denetimi” değil, “Kemal Derviş yasaları”yla Maliye Bakanlığına verilmiş olan her türlü bankacılık işlemlerinin bakanlıkça denetlenmesi yetkisidir. AKP iktidarı, bu yetkiye dayanarak esnaf ve küçük sermaye kesimlerinin banka işlemlerini gözetime almış ve “muhalif” esnaf ve küçük sermaye sahiplerini vergi kaçırdıkları gerekçesiyle denetime almıştır. Üstelik bu iddiada esas olan, iddia sahibinin, yani Maliye Bakanlığının vergi kaçakçılığı iddiasını kanıtlaması değil, iddia edilenin kendi “suçsuzluğunu” kanıtlamasının istenmesidir. Ancak AKP bununla da yetinmemiş, gerçek dışı banka işlemleri ve hesapları uydurarak, “muhalif” esnaf ve küçük sermaye sahiplerini tehdit etmiştir.

“Medya”ya yansımayan ve “medya”nın hiç sözünü etmediği bu örtülü operasyonla “muhalefet” sindirilmiş ve kendisine biat etmeye zorlanmıştır.

Doğrudan İMF'nin istemiyle bankalara el konulmasını ve tasfiyesini hiçbir yasal engel olmaksızın gerçekleştirmek amacıyla oluşturulmuş olan TMSF, AKP tarafından “servetin el değiştirmesi” ya da “servetin yeniden dağıtımı” için alabildiğine kullanıldığı gibi, orta ve büyük sermaye kesimlerinin siyasal baskı altına alınması için de kullanılmıştır.

Bu iki örnek, mevcut yasal düzenlemelerin nasıl yasadışı amaçlarla kullanıldığının, yani hukukun, hukuku çiğnemek için kullanıldığının açık örnekleridir.

Benzer durum iletişimin “yargı kararıyla” dinlenmesi konusunda da ortaya çıkmıştır. Teknik takip, ortam dinlenmesi vb. yollarla ülke çapında her türlü iletişimin “yargı kararıyla” denetim altına alınması ve bu denetim yoluyla suçlamaların yapılması bir başka hukuksuzluk örneğidir.

Bu ekonomik ve siyasal hukuksuzluk yanında ceza hukuku ve hukuk usulleri yasaları da nasiplerini almıştır. Örneğin Münevver Karabulut cinayetinde, hukuk açıkça çiğnenmiştir. “Medya”nın sağladığı “meşru-

iyet”le “sanık”ın akrabaları tutuklanarak “rehin” alınmış ve “zengin” amcası benzer bir “rehin” alınma tehdidi altında “sanık”ı teslim etmeye zorlanmıştır. Açıkça ki, emniyetin bu cinayetin failini yakalamada gösterdiği “üstün başarı”da, hukukun “suçun şahsiliği” ilkesi tümüyle bir yana bırakılmıştır. Ne kadar hukuk devletinden, hukukun üstünlüğünden söz edilirse edilsin, tüm yurttaşlara ilişkin bir hukuk ilkesi (“suçun şahsiliği” ilkesi) ayaklar altına alınırken, hiç kimse sesini çıkartmamıştır.

Diğer bir örnek ise, toplumda “infial” yaratan, “insanlık dışı suç” olarak ilan edilen küçük çocukların ırzına geçilmesi ve öldürülmesi suçlarından tutuklanan kişilerin cezaevinde “intihar” etmeleri ya da “diğer tutuklular tarafından linç edilmesi” olayıdır.

Bu olayda, mevcut hukuk sistemi, hukuk ilkeleri ve bizatihi yasalar yok sayılmıştır. Sanığın suçluluğu hükmen, yani bir yargı kararıyla sabit oluncaya kadar suçsuz sayılması ilkesi (suçsuzluk karinesi) “medya” aracılığıyla ortadan kaldırılmış ve “hüküm” verilmiştir. Üstelik yasaların hükmettiği ceza dışında ölüm cezası “hüküm” verilmiş ve cezaevlerinde fiilen infaz edilmiştir. Böylece hiçbir suçluya, işlediği suçtan ötürü yasaların öngördüğünden farklı ve ağır ceza verilemeyeceği ilkesi de ayaklar altına alınmıştır. Bu da, toplum içinde fiili cezalandırma anlayışının ortaya çıkmasına, dolayısıyla da linç girişimleri için uygun ortam yaratılmasına yol açmıştır.

Ekonomik ilişkilerden siyasal ilişkilere, özel hukuktan ceza hukukuna kadar tüm alanlarda mevcut hukuk kural ve normlarının fiilen işlemez hale getirilmesi ya da askıya alınması, görmezlikten gelinmesi, aynı zamanda mevcut yasaların yasa koyucunun amacı dışında yorumlanması ve amacı dışında kullanılmasıyla birlikte ortaya çıkmaktadır.

Tüm bunlara bazı mahkemelerin ve yargıçların siyasal iktidarın istediği türden kararlar alabilmesi ve bu yolla yasadışı, hukuk dışı uygulamalara “yasal” görünüm kazandırılması örnekleri de eklendiğinde, ülkede sözcüğün gerçek anlamıyla bir hukuktan, hukuk devletinden ve “hukukun üstünlüğü”nden söz etmenin olanaksız olduğu açıkça görülecektir.

Böylesine hukuksuzluğun, hukuk dışılığın kolayca uygulanabildiği, yasaların kolay-

ca bir yana itildiği, görmezlikten gelindiği bir ülkede, açıktır ki, anayasa da, anayasal hukuk da hiçbir bağlayıcılığa sahip değildir. Aynı biçimde, anayasanın “temel toplumsal mutabakat metni” olduğuna ilişkin hukuksal düşünce ve kanı da geçerli değildir. Bu durumda, AKP'nin mevcut anayasaya aykırı yasalar çıkarması ve icraatta bulunması ne kadar “meşru” ise, hiçbir “mutabakat” (*consensus*) aramaksızın meclisteki çoğunluğuna dayanarak bu hukuksuzluğu “meşru”laştıracak yeni bir anayasa yapmaya kalkışması da o kadar “meşru” olmaktadır. Esas olan hukuksuzluktur, yasa koyucuların kendi yaptıkları yasalara uymamalarıdır.

Eğer bir toplumda, yasa koyucular ve yasaları uygulamakla yükümlü olanlar kendi koydukları yasaları çiğniyorlar, yükümlülüklerini yerine getirmiyorlarsa ya da yasaları fiilen uygulanamaz hale getiriyorlarsa, o toplumda hukuktan, hukuk devletinden ya da hukukta ifadesini bulan bir toplumsal düzenden söz edilemez. Böyle bir toplumda, hukuka *uymakla* yükümlendirilmiş her kesim ve herkes, bu hukuka uymama hakkına sahiptir, artık hukuk hiç kimseyi bağlamaz. 1789 Fransız Devriminde “İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi”nde ifadesini bulan “*direnme hakkı*”, bu koşullarda tüm yurttaşların hakkı ve görevidir.

“Kuvvetler Ayrılığı”, Anayasa ve Sınıf Mücadelesi

“Krallık iktidarının olduğu bir çağda ve ülkede, aristokrasi ile burjuvazi egemenlik için çarpışır ve burada egemenlik bölünmüş olduğu için güçler ayrımı doktrini egemen fikir olarak ortaya çıkar ve ‘ebedi yasa’ olarak ilan edilir.” [Marks-Engels, *The German Ideology*, s. 60]

[Bu yazı ilk kez *Kurtuluş Cephesi*'nin Eylül-Ekim 2007 tarihli 99. sayısında yayınlanmıştır.]

Feodal aristokrasi, bir kralın (monark) şahsında bir bütün olarak devlettir. XIV. Louis'nin sözüyle, “*L'État, c'est moi*”dır (“devlet benim”). Bu yüzden hem yasa koyucu, hem yasanın yürütücüsü ve hem de yargıçtır. Kamu hukuku diliyle ifade edersek, yasama, yürütme ve yargı gücü, bir bütün olarak feodal aristokrasiye aittir. Krallıkta ifadesini bulan ve kralın şahsında somutlaştırılan bu bütünsel devlet gücü, siyasal iktidarı parçalamaz bir bütün olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Kendi meşruiyetini dinden, din adamlarından ve kutsal kitaplardan alan bu durum, her yerde “tanrı birdir”in dünyevi yaşamdaki eşdeğeri olarak kabul edilir. Kral, tanrının dünyadaki yansısidir; bu yüzden kutsaldır, iktidarına “koşut” getirilemez, iktidarı bölünemez, yargılanamaz, eleştirilemez. Osmanlıda olduğu gibi, padişah aynı zamanda peygamberin halifesidir.

Din tarafından kutsanmış ve kutsallaştırılmış bu feodal aristokratik iktidar (mutlak monarşi yönetimi), aristokrasi dışında hiç kimsenin ve zümrenin (*état*) siyasal iktidar içinde yer almaması demektir. İktidar bir bütündür, asla paylaşılmaz.

Bu feodal siyasal yönetim koşullarında gelişen kapitalizmin ortaya çıkardığı “üçüncü tabaka” (*tiers-état*, burjuvazi), her durumda feodal aristokrasiye bir haraç ödemek durumunda kalmıştır. “Din” adına ödettirilen, “kutsal kitap”ın yasalarıyla ödenen haraç, kapitalistin kârını aristokrasiyle paylaşmasından başka bir şey değildir. Kapitalizm karşısında feodalizmin gerileyip

güçsüzleşmesine paralel olarak, feodal aristokrasinin tüm gelir kaynağı, kapitalist ilişkiler, doğal olarak da burjuvaziden zorla alınan haraçtan oluşur. Ve burjuvazi, kapitalizmin gelişiminin belli bir aşamasında, kendi sermayesinin kârını haraç olarak alan feodal aristokrasiyle çatışmaya girer. Çatışmanın özü, kârın paylaşılması aristokrasi için ne kadar “kutsal hak” ise, sermayenin de siyasal iktidarı paylaşmasının bir “hak” olduğu iddiasıdır.

İşte anayasa hukukunda açık ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı doktrini”, bu çatışmanın somut programı ve burjuvazinin feodal aristokrasiyle siyasal iktidarı paylaşma isteğinin ifadesi olmuştur. “Tanrının dünyadaki yansıısı” olan kralın yetkilerinin paylaşılması istemi, hukuki ifadesiyle, yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin birbirinden ayrılması ve buna bağlı olarak burjuvazinin siyasal iktidarı paylaşmasıdır.

Bu doktrin, dünyada burjuvazinin siyasal iktidarı –belli sınırlar içinde– ilk ele geçirdiği 1648 Cromwell hareketiyle İngiltere’de ortaya çıkmış ve Montesquie tarafından doktrin haline getirilmiştir.

Bu doktrin, *Magna Carta*’yla başlayan bir sürecin sonucudur ve formüle edildiğinde aristokrasi ile burjuvazi arasında bir denge durumu mevcuttur. İşte bu dengenin ifadesi ve kabulü olarak “kuvvetler ayrılığı doktrini” ortaya çıkmıştır. 1789 Fransız Devrimi’nin “eşitlik-özgürlük-kardeşlik” şiarı gibi, “kuvvetler ayrılığı” doktrini de, o güne dek oluşmuş burjuva ilişkilerin, burjuva kurum-

ların meşruluğunu sağlayan, önündeki engelleri kaldıran, ama burjuvazinin çıkarlarını toplumun “ortak çıkarı” gibi sunan bir burjuva ideolojisinin ifadesidir.

“Kuvvetler ayrılığı”nın ilk uygulama alanı, yasama olmuştur. Yasama gücü olarak parlamentonun oluşması ve yetkilerinin yürütmeye göre daha fazla olması, geniş halk yığınlarını etrafında toplamıştır. Böylece 1648 İngiltere’inde başlayan “kuvvetler ayrılığı”, gelişen ve güçlenen burjuvazinin aristokraziyle birlikte feodal siyasal yönetimi paylaştığı bir dönemi simgeler.

1789 Fransız Devrimi ve 1792’de kurulan I. Cumhuriyetle birlikte burjuvazi, feodalitenin yürütme gücünü ortadan kaldırmış, yasama ve yürütme gücünü tümüyle eline geçirmiştir. 1792 Fransız Ulusal Konvansiyonu, yasama ve yürütme gücünün tek bir kurumda merkezileştirilmesini sağlamıştır.

Burjuvazinin egemenliğinin yasama ve yürütme gücünde ortaya çıkmasına paralel, yargı gücü de onun eline geçmiştir. Yargı gücü, burjuvazinin hukuk ilkelerini (yasama organınca) yasallaştırılmasıyla birlikte denetime alınmıştır. Burjuva hukuku, özde burjuva mülkiyetinin, kapitalist mülkiyetin bir ifadesidir, ama yalın anlamda burjuvazinin çıkarının değil, onun özel çıkarının “ortak çıkar” olarak yansıtılmış bir ifadesidir. Burjuvazinin egemenliği, yalın bir biçimde yasama ve yürütme gücünün tek bir kurumda merkezileştirilmesini getirmiştir. Bu da “kuvvetler ayrılığı” ilkesinin sonudur.

Ancak kapitalizmle birlikte, burjuvaziyi bir gölge gibi takip eden, aynı zamanda kapitalizmin “mezar kazıcısı” proletaryanın (işçi sınıfı) da tarih sahnesine çıkmasıyla, burjuvazinin mutlak egemenliği döneminin de sonuna gelinmiştir. Dün feodalizme karşı “özgürlük, eşitlik, kardeşlik” sloganlarıyla mücadele bayrağı açan burjuvaziye karşı proletarya, tüm sınıfsal ayrıcalıkların ortadan kaldırılması için mücadeleye başladığı andan itibaren, burjuvazi siyasal iktidardan başka sınıf ve tabakalarla paylaşmaya zorlanmıştır. Ve bu zorlamanın sonucu olarak, bir kez daha “kuvvetler ayrılığı” öğretisi gündeme gelmiş ve siyasal iktidar buna uygun olarak ayrılmıştır. (Proletaryanın mücadelesinin yenilgiye uğratıldığı ya da zayıf olduğu dönemlerde ve ülkelerde, hemen her zaman “kuvvetler ayrılığı” ilkesi bir yana bırakılmış, yeniden yasama ve yürütme gücü

birleştirilmiştir.)

Genel olarak serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme (emperyalizm) dönüşmesiyle birlikte “kuvvetler ayrılığı” ilkesi değişmez olarak kaldığı ölçüde, siyasal gücün yürütme organında toplanması çabaları öne geçmeye başlamıştır.

“Devlet gücünün ve ekonomik görevlerinin *alanının genişletilmesinin* yanı sıra parlamenter kurumların *etkinliğinin azalması* da görülür... Parlamento merkezileşmiş monarşilerin ellerindeki gücü istedikleri gibi kullanmalarını önlemek için kapitalist sınıfın verdiği mücadeleden doğdu. Bu durum çağdaş dönemin ilk zamanlarının özelliği idi. Parlamentonun görevi daima hükümet gücünün kullanımının *denetlenmesi ve kontrol edilmesi* olmuştur. Bunun sonucu olarak parlamenter kurumlar, devletin özellikle ekonomik alandaki görevlerinin asgariye indirildiği *rekabetçi kapitalizm dönemlerinde güçlendiler* ve prestijlerinin en yüksek noktasına vardılar... Emperyalizm döneminde kesin bir değişiklik olur... Parlamento gittikçe artan bir ölçüde birbirinden farklı sınıf ve grupların çıkarlarını temsil eden partilerin *savaş alanı* olur. Bir taraftan parlamentonun olumlu eylem gerçekleştirme kapasitesi azalırken, diğer taraftan, uzaktaki toprakları yönetmeye, donanma ve orduların faaliyetlerini düzenlemeye ve karmaşık ve zor ekonomik sorunları çözmeye hazır ve yetenekli olan *merkezi bir devlete* olan gereksinme artar. Parlamento bu şartlar altında elinde bulundurduğu ayrıcalıkları birbiri ardından bırakmak ve gözleri önünde, gençliğinde iyi ve etkin biçimde mücadele verdiği türde, merkezi ve denetlenmeyen bir gücün ortaya çıkışını *seyretmek zorundadır*.”* (abç)

Yasama organı ile yürütme organı arasındaki ilişkilerin değişmesi, o güne kadar ki “sınıflar arası uzlaşma” çabalarının da sonu olmuştur. Çeşitli sınıf ve tabakaların temsilcilerinin yer aldığı parlamento ve bunun

* Sweezy, *Emperyalizm, Çağdaş Kapitalizmin Bunalımı*, s. 90.

denetiminde ve bundan çıkan hükümet (yürütme organı) sınıflar arasındaki *güçler dengesi*ni en açık biçimde yansıtıyordu. Çoğu zaman ortaya çıkan *koalisyon hükümetleri* bu dengelerin dışı vurumundan başka bir şey değildi. Ama sermayenin hızla yoğunlaşip merkezileşmesi ile ortaya çıkan finans-kapital için bu koalisyonlar, her şeyden önce kârlarını başkalarıyla paylaşmak anlamına geliyordu. Öte yandan da sermaye ihracı, “kuvvetler ayrılığı”nın çoğu zaman finans-kapitalin çıkarlarına ters durumların ortaya çıkmasına yol açıyordu. İç ve dış koşullar “kuvvetler ayrılığı”nın gereksinimleri karşılamadığını kısa bir süre sonra gösterdi. Böylece yürütmenin güçlendirilmesi süreci başladı. Geçiş süreci ülkelere göre değişiklikler göstermiştir. Gelişme doğru bir çizgi izlememiş, yer yer geri dönüşlere sahne olmuştur. Örneğin, Fransa’da değişik zamanlarda ortaya çıkan anayasa bunalımları, bu gelişme evrelerini net biçimde ortaya koyar.

Fransa’da 1792’de kurulan I. Cumhuriyet bir süre sonra Napoléon Bonaparte’ın imparatorluğuyla son bulurken; 1848 devrimlerinin ürünü olan II. Cumhuriyet, Louis Bonaparte’nin “kafa darbesi”yle sona ermiştir.

1870 Aralık ayında kurulan III. Cumhuriyet, kısa sürede Paris Komünüyle “işçi cumhuriyeti”ne dönüşmüşse de, Komün’ün yenilgisi sonrasında, finans-kapitalin ve tekeli kapitalizmin gelişme ve güçlenme yılları boyunca varlığını sürdürmüştür.

III. Cumhuriyet dönemi, 1875 Anayasasıyla oldukça uzun bir dönem olup, sürekli değişen bir “güçler dengesi” dönemidir.

III. Cumhuriyet döneminin anayasası iki meclisten oluşan, yani senato ve temsilciler meclisinden oluşan bir yasama gücünü temel almaktaydı. Bakanlar, yani hükümet üyeleri bu meclislere karşı sorumluydular ve Cumhurbaşkanı iki meclis tarafından 7 yıllık süre ile seçiliyordu. “Genel oy”a dayalı seçimler, meclislerde tüm ulusal sınıf ve tabakalara temsil edilme olanağı tanıyordu. Yasamanın yürütmeyi denetlemesi, çıkarların belli bir dengede tutulmasına bağlı olan hükümetler kurulmasına olanak sağlıyordu. Bu döneme “koalisyon hükümetleri” dönemi demek pek yanlış olmayacaktır. 1877-79 yılları arasında beş başbakanın görev alması bunu göstermektedir.

Oldukça uzun süren bu III. Cumhuriyet dönemi, yasama organının ezilen sınıflara sağladığı avantajları ortadan kaldırmak için burjuvazinin pek çok girişimine sahne olmuştur. Burjuvalaştırılmış ya da satın alınmış aristokratlara dayanan bir senatonun oluşturulması, diğer sınıfların temsilciler meclisinde –tek meclis– sayısal çokluklarıyla elde edebilecekleri gücü engellemeyi hedef alıyordu. Bir bakıma yasama gücünün yetkilerinin sınırlandırılmasının, yasama gücü içinde bulunmuş bir çözümü idi. Ancak bunun finans-kapitalin işine yaramadığı bir süre sonra görüldü. Bu dönemde pek çok hükümet bunalımlarının patlak vermiş olması ve zaman zaman sol hükümetlerin işbaşına gelmesi (1930’ların Halk Cephesi) bu dönemdeki “istikrarsızlık”ın görüngüleridir. Fransa, bu dönemde emperyalistler arası iki paylaşım savaşına girmiş ve II. yeniden paylaşım savaşında Nazi işgaliyle III. Cumhuriyet fiilen ortadan kalkmıştır.

IV. Cumhuriyet denilen yeni dönemde yasama gücü yürütmeyi yine denetleyen durumundadır, ancak görelilik olarak sınırlandırılmıştır. Bu da, iki meclis yerine tek meclis oluşturulması ile sağlanmıştır. De Gaulle’ün yürütmenin güçlendirilmesi yönünde tüm çıkışlarına rağmen, savaş yıllarından gelen “Direniş Hareketi”nin gücü ve burdaki koalisyon buna olanak tanımamıştır. Özellikle Fransız Komünist Partisi kitle üzerinde büyük bir prestije sahiptir. Bu nedenle yasanın yürütme üzerindeki görece üstünlüğü bu dönemde de sürmüş, ancak cumhurbaşkanı De Gaulle’ün kişisel gücüne bağlı, fiili bir güçlü yürütme ortaya çıkmıştır.

Ancak Fransız emperyalizminin sömürgelerde karşılaştığı sorunların artması yeni bir bunalıma yol açmakta gecikmemiştir. 1954 Dien Bien Fu yenilgisi ile Vietnam’ın yitirilmesi, 1958 Cezayir Kurtuluş Savaşı ve General Salan’ın darbe girişimi, kamuoyunun “merkezi ve güçlü devlet”ten yana olmasına yol açmıştır. Ve böylece De Gaulle’ün kişiliğinde ifadesini bulan finans-oligarşisinin kesin egemenliğini sağlayacak yeni anayasa hazırlanmıştır.

Yeni anayasayla, doğrudan seçilen cumhurbaşkanına büyük yetkiler verilmiş ve cumhurbaşkanının meclise karşı sorumluluğu kaldırılmıştır. Bu anayasayla başlayan V. Cumhuriyetle, yasama organının gücü sınırlanmış ve yürütme cumhurbaşkanlığı ku-

rumuyla kesin bir üstünlüğe sahip olmuştur. (Cumhurbaşkanının meclisi fesh yetkisi en tipik maddedir.)

Fransa'da oldukça uzun süren bu gelişme, diğer kapitalist-emperyalist ülkelerde, ülkelerin özelliklerine ve kitlelerin bilinç ve örgütlenme düzeyine bağlı olarak değişik evrelerden geçerek gerçekleşmiştir. ABD'deki gelişmeyi bir yazar şöyle anlatıyor:

"19. yüzyılın dengeli toplumunda ekonomide küçük-girişimci en önemli öğeydi; siyasal hayatta ise *kuvvetler ayırımına* tam olarak uyuluyor ve ekonomi-politik alanında siyasal düzenle ekonomik düzen birbiri karşısında oldukça bağımsız bir durumda bulunuyordu. Geçen yüzyılın Amerikan toplumunda küçük-girişimcilerin her şeye gücü yetmese bile kendisinin iktidar dengesinin oluşumunda önemli bir yeri vardı. Bugünkü Amerikan toplumunda ise, küçük-girişimcilerin yerini, en önemli alanlarda merkezleşmiş bir avuç şirket almış; kuvvetler ayırımına dayanan siyasal hayatın yerine *yürütme organının üstünlük kazandığı* bir siyasal düzene geçilmiş; *yasama organına* orta düzeyde politikadan başka bir şey kalmamış; yasama organı soruşturma ve denetleme yetkisini kullanırken, artık kendi inisiyatifinde olmayan siyasetlerin izleyicisi durumuna indirgenmiştir..."* (abç)

Türkiye'de ise, Kurtuluş Savaşı günlerinde yasama ve yürütme gücü tümüyle Meclis'e aittir. Başbakandan Başkumandana kadar tüm yürütme organları meclis tarafından seçilir ve meclise karşı sorumludurlar. Bu temelde Cumhuriyet Türkiye'si "kuvvetler ayrılığı"na göre değil, kuvvetlerin birliğine göre kurulmuştur. Ancak cumhuriyetin ilanıyla birlikte hazırlanan 1924 Anayasasıyla M. Kemal'in şahsında cumhurbaşkanına yasamanın üstünde bir güç ve konum sağlamıştır. Böylece 1920-24 döneminde yasama ve yürütme gücünü elinde bulunduran Meclis, yetkilerinin büyük bölümünü cumhurbaşkanına devretmiştir.

M. Kemal'in ölümünden sonra cumhurbaşkanı seçilen İ. İnönü döneminde (Milli Şef dönemi, 1938-46) yürütme, yine yasama

organı karşısında mutlak üstünlüğünü korumuşsa da, II. yeniden paylaşım savaşının sona ermesiyle birlikte Amerikan emperyalizminin zorlaması sonucu yürütmenin gücü azaltılmış ve yasama organı (Meclis) geçmiş döneme göre daha fazla güç sahibi haline getirilmiştir. (1946 anayasa değişikliği)

1950 seçimlerinde DP, "yeter, söz milletindir" sloganlarıyla seçimleri kazanırken, aynı zamanda yasama organının yürütme karşısındaki mutlak bir zaferinin ifadesi olmuştur.

Menderes hükümetiyle işbirlikçi burjuvazi/feodal egemen sınıflar ittifakının iktidara gelmesiyle birlikte, yürütmenin güçlendirilmesi ve yasama organı karşısında bağımsız bir güç haline dönüştürülmesi çabaları bir kez daha yoğunlaşmıştır. Cumhuriyetin ilk döneminden farklı olarak, yetkileri artırılmış ve güçlendirilmiş yürütme gücü, cumhurbaşkanlığı yerine başbakanlık olmuştur.

1954 ve 1957 seçimlerini "açık ara" kazanan Menderes, giderek başbakanlıkta birleştirilen ve güçlendirilen yürütme gücünü mutlak bir güç haline dönüştürmeye yönelmiştir. Bu dönemdeki anayasa tartışmaları ve yeni anayasa hazırlıkları, sınırlandırılmış ve yetkileri önemli ölçüde elinden alınmış olan yasama organının (meclis), tümüyle yürütmenin basit bir "onay kurumu" haline dönüştürülmesini amaçlamıştır. "Elit"lerin çoğunluğu oluşturduğu CHP'nin muhalefeti etkisiz kalmış, "çarıklılar"ın çoğunluğu oluşturduğu yasama organı (meclis) kendi yetkilerini, kendi eliyle yürütmeye devretmeye başlamıştır.

27 Mayıs darbesi, 1924 ve 1946 anayasalarının resmen tanımadığı "kuvvetler ayrılığı"nı, özellikle de yasama ve yürütme organlarının dışında "özerk" kuruluşlar (anayasa mahkemesi, özerk üniversite ve özerk TRT vb.) oluşturarak anayasal bir ilke haline getirmiştir. Seçimlerde "milli bakiye" sisteminin uygulanmasıyla "kuvvetler ayrılığı" daha da güçlendirilmiştir.

1961 Anayasası, nüfusun çoğunluğunu kendine yedeklemiş olan işbirlikçi burjuvazi/feodal egemen sınıflar ittifakı karşısında, küçük ve orta burjuvazinin liberal ve reformcu kesimlerinin yasama ve yürütme organlarında güçlü bir biçimde temsil edilmesini sağlayan bir anayasa olmuştur.

1965-80 dönemi, işbirlikçi burjuvazinin artan gücüne paralel olarak siyasal yöneti-

* C. Wright Mills, *İktidar Seçkinleri*, s. 359.

mi bir bütün olarak ele geçirmeye yöneldiği bir dönemdir.

Bu dönemde, bir yandan feodal kalıntılar tasfiye edilmeye çalışılırken, diğer yandan işbirlikçi burjuvazinin çıkarlarına uygun olarak yürütmenin yasama karşısında güçlendirilmesi çabaları yoğunlaşmıştır. 12 Mart döneminde 1961 anayasası “lüks” ilan edilerek, “kuvvetler ayrılığı”na uygun oluşturulmuş “özerk” yapılar etkisizleştirilirken, bunların yetkileri yasama organına aktarılmıştır.

Böylece bir yandan yürütmeyi güçlendirmek için girişimlerde bulunulurken, diğer yandan yasama organının yetkileri daha da artırılmıştır. Bu çelişik durumun temelinde ise, işbirlikçi burjuvazinin feodal kalıntıları tasfiye etmek için “laik, reformcu, Atatürkçü” sloganlarla küçük-burjuvaziyi yedeklemek zorunda olması yatar. Gelişen devrimci mücadele karşısında, küçük ve orta sermaye kesimlerinin “güçlü devlet ve istikrar” beklentisine girmesiyle, yürütmenin gücünün mutlak bir güç haline getirilmesi yönündeki çabalar yoğunlaştırılmıştır.

Bu çelişkiler ve çatışkılar içinde 12 Eylül askeri darbesi gerçekleşmiştir.

1982 Anayasası, her ne kadar “kuvvetler ayrılığı”nı tanımışsa da, cumhurbaşkanının yetkilerini artırarak yürütmenin güçlendirilmesini sağlamıştır. 12 Mart döneminde yetkileri kısıtlanan “özerk” kuruluşlar, üyelerinin atanması yoluyla, meclis yerine cumhurbaşkanına bağlanmıştır. Böylece 1961 anayasasının “özerk” kuruluşlarının yetkileriyle güçlendirilmiş cumhurbaşkanlığı başlı başına bir yürütme gücü olarak ortaya çıkmıştır.

1982 Anayasasıyla cumhurbaşkanlığının başbakanlık karşısında güçlü bir yürütme gücü olarak ortaya çıkması, sömürücü sınıflar arasındaki tüm siyasal mücadelelerin cumhurbaşkanlığı kurumu çevresinde ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Özal ve Demirel’in cumhurbaşkanı olmaları kadar, Refah-DYP koalisyon hükümetinde “Erbakan cumhurbaşkanı, Tansu Çiller başbakan” formülü de, A. Gül’ü cumhurbaşkanı seçtirmek için yapılan tüm girişimler de, güçlü bir yürütme gücüne sahip olma çabalarının ürünüdür.

Bugün AKP’nin ortaya attığı “yeni ve sivil anayasa” ise, 1982 Anayasasının getirdiği güçlü cumhurbaşkanı ile gücü azaltılmış

yasama organı karşısında, tüm yürütme gücünün **başbakanlıkta** [bugün cumhurbaşkanlığında -KC] toplanması ve gücünün daha da artırılması girişiminden başka bir şey değildir. Bu da, 1961 anayasasıyla “anayasal ilke” haline getirilmiş olan “kuvvetler ayrılığı”nın tümüyle ortadan kaldırılmasıdır.

“Kuvvetler ayrılığı” öğretisi, ne denli egemenliğin bölünmüşlüğü’nün ürünüyse, o ölçüde sınıflar arasındaki güç dengesinin durumuna bağlı olarak siyasal iktidarın paylaşılması zorunluluğunun da bir ürünüdür.

Tüm sömürücü sınıfların AKP’de birleştiği ve topladığı bir dönemde, küçük-burjuvazinin “laik ve ulusalcı” orta ve sol kanadının siyasal yönetimden dışlanması o ölçüde kolaylaşmıştır. Bugüne kadar “kuvvetler ayrılığı” çerçevesinde siyasal yönetimde sınırlı da olsa yer alabilen bu kesimler, bugün siyasal yönetimin tümüyle dışına itilmektedirler. Bu kesimler, yeni-sömürgeciliğin ürünü olan orta ve hafif sanayinin “elit personeli” olarak belli bir ekonomik güce sahipken, bugün tüketim ekonomisinin egemenliği ve ticaretin üstünlüğü karşısında “elit personel” olma özelliklerini de yitirmişlerdir. Dolayısıyla siyasal yönetimden dışlanmaya karşı direnebilecek güce ve niceliğe sahip olmadıklarından, dışlanmışlıklarını engelleyebilecek tek güç olarak orduyu görmektedirler.

Yine de egemen sınıfların sömürücü sınıflar ittifakı olarak ortaya çıktığı her yerde ve her durumda, yürütme gücü, ittifakın yapısına uygun olarak siyasal iktidarın paylaşılmasının özgün bir biçimini oluşturur. Bu nedenle, sömürücü sınıfların çıkar çatışmalarıyla birlikte yürütme organında başlayan ve giderek tüm topluma yayılan yeni çatışmaları beraberinde getirir. Bu çatışmalar, bir kez daha “kuvvetler ayrımı” doktrinini anayasal bir ilke haline dönüştürme potansiyeline sahip olsalar bile, geçici özelliğe sahiptir. Esas olan, burjuvazinin (kapitalist burjuvazi) egemenliğinin, her durumda güçlü bir yürütmeye ihtiyaç duymasındır. Ülkemiz somutunda ifade edersek, işbirlikçi-tekelci burjuvazinin mutlak egemenliği de, tefecitüccar sermayesinin çevresinde oluşturulan sömürücü sınıflar ittifakı da, her durumda güçlü bir yürütmeye ihtiyaç duyar. Bu durumu engelleyecek tek olanak ise, “alttaki sınıflar”ın siyasal mücadelesidir.

**ÖMÜR
KARAMOLLAOĞLU**
30 OCAK 1955/AKÇADAĞ
24 MART 1977/ANKARA

1955 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesinde doğdu. 1971 yılında Ankara Abidinpaşa Lisesi'nde okurken devrimci mücadeleye bir sempatizan olarak katıldı. 1974-75 döneminde SBF-BYYO'da yüksek öğrenim gençliğinin akademik-demokratik mücadelesinde aktif olarak yer aldı. 12 Mart sonrası ilk öğrenci derneklerinden olan SBF-BYYO Öğrenci Derneği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı. Aynı dönemde AST'da oyuncu olarak da çalışan Ömür yoldaş, M. Gorki'nin "Ana" ve B. Brecht'in "Carrar Ana'nın Tüfekleri" oyunlarının sergilenmesinde yer aldı. 1975 başından itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak profesyonel devrimci yaşamına başladı. İlk görevi Ankara'daki legal kadroların sorumluluğunu üstlenmek oldu. Beylerderesi'nden sonra Ankara Bölge Komitesi'nde yer aldı. 1976-Haziran Kararı'ndan sonra Güney Anadolu ve Hatay bölgesinde kadroların politik eğitimleriyle görevlendirildi. Aynı yılın Aralık ayında THKP-C/HDÖ-Ankara Bölge Yöneticiliği'ne atandı. 1977 yılında THKP-C/HDÖ'nün yeniden Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte gerçekleştirilen "26 Ocak Harekâtı"nda yönetici olarak yer aldı. 1977 Şubat'ında Genel Komite üyeliğine getirildi. Ankara ve Karadeniz Bölgelerinin Merkez Yöneticisi olarak şehir ve kır gerillasının stratejik örgütlenmesiyle görevlendirildi. "19 Şubat Harekâtı"nın düzenlenmesinde görev aldı.

"30 Mart Harekâtı"nın ilk günü, 24 Mart 1977'de, Ankara'da şehit düştü.

MEHMET YILDIRIM

1957 Tokat doğumlu ve küçük-köylü bir ailenin çocuğudur. İlkokulu bitirdikten sonra, İstanbul'a gelerek, küçük işyerlerinde ve krom kaplama ustası olarak, çeşitli fabrikalarda çalışmıştır. Fabrika işçiliği döneminde sendikal faaliyetlere katılmış ve bu faaliyetler çerçevesinde Devrimci Sağlık-İş sendikasında çalışmalarını sürdürmüştür. Bu çalışmalar sırasında örgütle ilişkiye geçmiş ve 1978'de sendikal çalışmada örgüt üyesi olarak yer almıştır. 1978 sonlarında profesyonel kadro olarak Bakırköy çevresinde örgütsel çalışmalara katılmış ve Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

NİHAT KURBAN

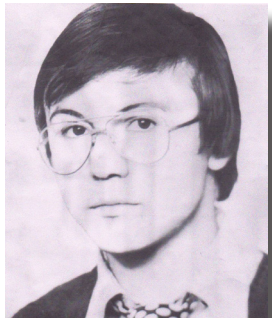
1958 Kars doğumlu olup, lise yıllarında Kars'ta THKP-C sempatisini olarak devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1977 içinde örgütsel ilişki içine girmiş ve aynı yıl içinde örgüt üyesi olmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi olmakla birlikte zamanının büyük bir kısmını Kars'taki örgütsel çalışmalarda geçirmiştir. 1979 yılında bir silahlı çatışmada yaralanması üzerine, bir süre örgütsel çalışmaların dışında kalmışsa da, 1980 ortalarında Kars il yöneticisi olarak atanmıştır. Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

CEMALETTİN DÜVENCİ

1956 Tekirdağ doğumlu olan yoldaş, küçük-köylü bir ailenin oğludur. Ailesinin İstanbul'a taşınmasından sonra, işçi olarak çalışmaya başlamıştır. Devrimci mücadeleyle ilişkisi, Bakırköy çevresindeki dernekler düzeyinde başlamış ve Halkevleri'nde faaliyet sürdürmüştür. 1976'dan itibaren örgütsel ilişkiye girmiş ve 1977-78 döneminde Bakırköy çevresinde örgüt üyesi olarak çalışmıştır. 1978 sonrasında profesyonel kadro olarak çalışmıştır. 1980 Nisan operasyonundan sonra, İstanbul bölgesinin yeniden düzenlenmesinde görev almış ve pragmatik ve sağ-ekonomist sapmaya karşı mücadelede etkin bir rol üstlenmiştir. Şubat 1981'de, pragmatik sapma içindeki unsurların ihracından sonra Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981 günü, Bahçelievler'deki örgüt evinin düşman güçlerince kuşatılması üzerine, diğer üç yoldaşıyla birlikte silahlı çatışmaya girişmiş ve dört saatlik çatışma sonucunda, diğer üç yoldaşıyla birlikte şehit düşmüştür.

SÜLEYMAN AYDEMİR

1957 Denizli doğumlu olup, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne girdikten sonra, devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1978 sonuna kadar öğrenci çevresinde etkili olan DY ilişkileri içinde faaliyette bulunmuş ve DY'ye karşı, aktivizm sloganıyla ortaya çıkan DS ile kısa bir süre ilişkisi olmuştur. DS'nin öz olarak DY'den farksız olduğunu kendi öz deneyimiyle gören Süleyman yoldaş, 1979 ortalarında Adana bölgesinde örgüt üyesi olmuş ve 1980'de profesyonel kadro olarak çalışmaya başlamıştır. 12 Eylül 1980 tarihinde ihbarcı tutum ve davranışlarından, her türlü uyarıya rağmen vazgeçmeyen bir kişinin cezalandırılması eylemine katılmış ve eylem sonrası Serdar Soyergin'le birlikte düşmanın askeri birlikleri ile giriştiği çatışmada bir yüzbaşıyı öldürmüştür. Bu olaydan sonra İstanbul bölgesinde görevlendirilmiş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

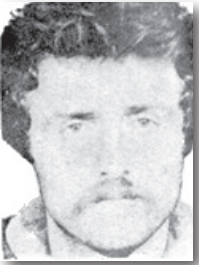
MAHİR ÇAYAN
1946 Samsun

SABAHATTİN KURT
1949 Gevaş

SAFFET ALP
1949 Kayseri

ÇİHAN ALPTEKİN
1947 Ardeşen

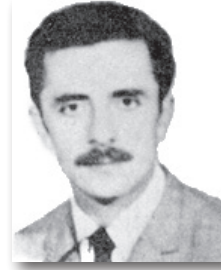

ÖMER AYNA
1952 Dicle

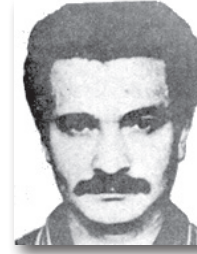
30 MART 1972 KIZILDERE

HÜDAİ ARIKAN
1946 Çivril

AHMET ATASOY
1946 Ünye

SİNAN KAZIM ÖZÜDOĐRU
1949 Şarkışla

ERTAN SARUHAN
1942 Fatsa

NİHAT YILMAZ
1937 Fatsa

Oligarşi ile halkın düzene karşı memnuniyetsizlik ve genellikle bilinçsiz tepkileri arasında kurulmuş olan suni dengeyi bozmanın, kitleleri devrim saflarına çekmenin temel mücadele metodu silahlı propagandadır.

Emekçi kitlelerin ekonomik ve demokratik mücadelelerinin, oligarşik diktatörlük –isterse temsili görünüm içinde olsun– tarafından terörle bastırıldığı merkezi otoritenin ordu-su, polisi, vs. ile “dev” gibi güçlü olarak halk kitlelerine gözüktüğü, gizli işgalin var olduğu bu ülkelerde, kitlelerle temas kurmanın, onları geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası ile devrim saflarına kazanmanın temel mücadele metodu silahlı propagandadır.

Silahlı propaganda, askeri değil politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.

Silahlı propaganda, belli bir devrimci stratejiden hareketle, emekçi kitlelere elle tutulur, gözle görülür maddi ve somut eylemlerden hareketle, soyuta gider. Maddi olaylar etrafında siyasi gerçekleri açıklayarak, kitleleri bilinçlendirir, onlara politik hedef gösterir. Silahlı propaganda, halkın düzene karşı olan memnuniyetsizliğini ajite eder, onları emperyalist beyin yıkamanın giderek etkisinden kurtarır. Önce kitleleri sarsar, giderek de, bilinçlendirir. Merkezi otoritenin görüldüğü gibi güçlü olmadığını, onun kuvvetinin herşeyden önce **yaygara, gözdağı** ve **demagojiye** dayandığını gösterir.

Silahlı propaganda, herşeyden önce, günlük maişet derdi, vs. içinde kaybolan, emperyalist yayımla şartlanmış, düzenin şu veya bu partisine “umudunu” bağlamış kitlelerin dikkatini devrim hareketine çeker, uyuşturulmuş, pasifize edilmiş kitlelerde kıpırdanma yaratır.

İlk dönemde, yoğun sağcı propagandanın (oportünist yayın da dahil) etkisi ile kitlelerdeki şaşkınlık ve tereddüt, giderek devrim hareketine karşı sempatiye, eylemler karşısında, yüzündeki “adalet” maskesini bir kenara atarak baskı ve terörünü halkın üzerinde görülmedik derecede artıran oligarşinin çirkin yüzünü görerek ona karşı anti-patiye dönüşür...

Silahlı propaganda, kır ve şehir gerilla savaşı ile psikolojik ve yıpratma savaşını içerir.

Temel mücadele biçiminin bu şekilde ele alınması, elbetteki öteki mücadele biçimlerinin ihmal edilmesi demek değildir. Silahlı propagandayı temel alan örgüt, öteki mücadele biçimlerini de gücü oranında ele alır. Ancak öteki mücadele biçimleri talidir. Silahlı propaganda, temel mücadele biçimidir. Bu ekonomik ve demokratik kitle hareketlerine seyirci kalınması demek değildir. Örgüt, gücü oranında, ekonomik ve demokratik hak ve istemler etrafında kitleleri örgütlemeye çalışır. Oligarşiye karşı her çeşit tepkiyi yönlendirmeye uğraşır. Ancak başlangıçta asla her yere koşmaz, gücünü aşan silahla güven altına alınamayan kitle hareketlerinin içine girmez. **Gücüyle orantılı olarak silahlı propagandanın dışındaki, bilinçlendirme, siyasi eğitim, propaganda ve örgütlendirme işleri ile uğraşır.**

Klâsik politik kitle mücadelesi ile silahlı propaganda birbirini izler ve birbirinin içinde, birbirine bağımlıdırlar, her biri diğerini karşılıklı etkiler.

Silahlı propagandanın dışındaki öteki politik, ekonomik, demokratik mücadele biçimleri silahlı propagandaya tabidir ve silahlı propagandaya göre biçimlenirler. (Tali mücadele biçimleri temel mücadele biçimine göre şekillenir. Yani silahlı propaganda metodlarına göre şekillenir).

İşte silahlı propagandayı temel, öteki politik, ekonomik ve demokratik mücadele biçimlerini, bu temel mücadele biçimine tabi olarak ele alan devrimci stratejiye, **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir. (Bu stratejinin örgütü de, ideolojik mücadeleyi bir polemik aracı olarak ele almaz. İdeolojik mücadeleyi, kendi kadrolarının siyasi eğitimi olarak ele alır).

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org
erisyayinlari@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: KESİNTİSİZ DEVRİM I
MAHİR ÇAYAN: KESİNTİSİZ DEVRİM II-III
İLKER AKMAN: MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ
*** TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I
*** OLİGARŞİ NEDİR?
*** MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL, EYLEM KILAVUZUDUR-III
*** THKP-C/HDÖ VE 15 YIL
*** POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ
*** GRAMSCİ ÜZERİNE
*** REVİZYONİZMİN REVİZYONU
*** ULUSAL SORUN ÜZERİNE
*** “BDS”: BİR PRAGMATİK SAPMA
*** “YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE
*** ZAFER BİZİM OLACAKTIR! [Ankara Davası Savunması]
*** DEVRİM PROGRAMLARI
*** RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER
*** ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ
*** PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

- DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-I]
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM II [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM III [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-III]
LAİKLİK VE ŞERİATÇILIK ÜZERİNE [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]
TARİHTE, GÜNÜMÜZDE VE DEVRİMCİ MÜCADELEDE KADINLAR

